PRZEGLĄD NOTARIALNY

CENTRALNY ORGAN NOTARIATU POLSKIEGO

WYDAWANY PRZEZ IZBĘ NOTARIALNĄ OKRĘGU SĄDU APELACYJNEGO W WARSZAWIE
PRZY WSPÓŁUDZIALE WSZYSTKICH IZB NOTARIALNYCH W PAŃSTWIE

DWUTYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM ZAWODOWYM I ZAGADNIENIOM PRAWNYM
Z DZIEDZINY TEORII I PRAKTYKI NOTARIATU

KOMITET REDAKCYJNY:

PRZEWODNICZĄCY — *DR STANISŁAW STEIN*, PREZES RADY NOTARIALNEJ W KRAKOWIE.

CZŁONKOWIE Z RAMIENIA RAD NOTARIALNYCH:

Z WARSZAWY: *ZYGMUNT HÜBNER*, PREZES RADY, *JAKUB GLASS, KAROL HETTLINGER, DR STANISŁAW JURKIEWICZ, MARIAN KURMAN, ZYGMUNT NOWICKI.*

Z POZNANIA: *DR WITOLD PRĄDZYŃSKI*, PREZES RADY, *DR WITOLD JESZKE, DR STEFAN PIECHOCKI, DR JAN SŁAWSKI.*

ZE LWOWA: *DR WAWRZYNIEC TYPROWICZ*, PREZES RADY, *KAZIMIERZ SOKOL, DR BOLESŁAW TRZOS.*

Z KRAKOWA: *DR JULIUSZ DUNIKOWSKI, ALEKSANDER RYBIAŃSKI.*

Z LUBLINA: *JULIAN BORKOWSKI*, PREZES RADY, *STEFAN SMÓLSKI.*

Z WILNA: *JAN BUYKO*, PREZES RADY, *PIOTR CHOYNOWSKI.*

Z KATOWIC: *DR WŁODZIMIERZ DĄBROWSKI*, PREZES RADY.

REDAKTOR NACZELNY: *DR STANISŁAW STEIN.*

TREŚĆ Nr. 5, 1937 r.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Kapucyńska 6, gmach Hipoteki, lokal Nr 62, telefon 257-81.

Godziny dla interesantów: od 10-ej do 1-ej po poł.

Rękopisów Redakcja nie zwraca.

Opłata pocztowa uiszczona gotówką.

Prenumerata: miesięcznie — 2 złote, kwartalnie — 5 złotych, rocznie — 20 złotych; dla asesorów, aplikantów i pracowników notariatu — miesięcznie 1 złoty.

Ogłoszenia: strona — 200 zł, 1/8 str. — 30 zł, 1/16 str. — 20 zł, drobne — 20 gr od wyrazu.

Konto P. K. O. 19.969 („Przegląd Notarialny", Warszawa)

Cena numeru - 1 złoty.

Nr 5. WARSZAWA, MARZEC I, 1937 r. Rok XVI.

Na porządku dziennym

PO NUMERZE 3-4, 1937 r.

Ogromny wysiłek twórczy, włożony w urzeczywistnienie powziętego przed kilku miesiącami zamiaru wydania z okazji 15-lecia pracy pisma numeru o charakterze częściowo specjalnym, sowicie się nam opłacił.

Jak każda praca, oparta na przemyślanej inicjatywie i prawidłowo sformułowanej koncepcji, a wykonana wedle największego wysiłku — nie z omijaniem trudności, lecz z ich pokonywaniem, nie wedle recepty „byle zrobienia", lecz według nakazu możliwie najgruntowniejszego przeorania nasuwających się zagadnień, nie dla zachowania pozorów, lecz z poczuciem odpowiedzialności za miarę osiągniętych wyników—każda praca, tak pojęta i w ten sposób wykonana, choćby wypadła z miernym ostatecznie rezultatem, zawsze jednak przyniesie zapłatę — za rzetelność wyłożonego wysiłku twórczego.

Nie naszą oczywiście jest rzeczą oceniać miarę osiągniętego przez wydanie numeru 3 — 4, 1937 r. rezultatu, ale wolno nam stwierdzić, że pracę wedle najlepszej wiedzy i najwyższej możności staraliśmy się wykonać — z pełną rzetelnością. I jeżeli mówimy, że wysiłek sowicie nam się opłacił, to bynajmniej nie mamy na myśli tych licznych, częstokroć zbyt łaskawych wyrazów uznania, jakie otrzymaliśmy z okazji wydania numeru 3 — 4, 1937 r. w powiązaniu z 15-leciem pracy pisma, a za które z tego miejsca wszystkim ogólnie dziękujemy, ale nade wszystko mamy na względzie ten niezaprzeczalny fakt, że ujawniliśmy w szeregu głosów kierowników życia prawnego w Państwie i znakomitych prawników — zbiorową opinię o roli i znaczeniu notariatu w życiu prawnym.

Ta zbiorowa opinia — to nie tylko zespół głębokich myśli, z których będziemy mogli pełną dłonią czerpać w naszej dalszej pracy, to nie tylko— jak to już powiedzieliśmy — znaczący dorobek polskiego piśmiennictwa notarialnego, ta zbiorowa opinia — to niezawodnie wysoce ważki czynnik dalszego kształtowania się form ustrojowych notariatu polskiego i ugruntowania jego charakteru zawodowego.

Tyle tylko tytułem wstępu do szczegółowej analizy głosów, jakie znalazły wyraz w owej opinii zbiorowej, jako drogi do syntezy — uwydatnienia istoty tego czynnika, którego realne znaczenie właśnie podkreśliliśmy.

Wobec nawału spraw bieżących, pod którymi ugina się niniejszy zeszyt pisma, przystąpimy do rzeczonej analizy dopiero w najbliższym, ewent. w jednym z najbliższych numerów.

XIII SESJA NACZELNEJ REPREZENTACJI NOTARIATU

Dnia 20 lutego r. b. odbyła się w Warszawie XIII sesja naczelnej nieoficjalnej reprezentacji notariatu — Konferencji Prezesów i Wiceprezesów Rad Notarialnych.

Przed przystąpieniem do obrad Konferencja — pod przewodnictwem P. Not. dra *Witolda Prądzyńskego*, Prezesa Rady Notarialnej w Poznaniu, nawiązując do 15-lecia pracy „Przeglądu Notarialnego", złożyła przez powstanie i chwilę skupienia hołd cieniom ś. p. Tadeusza Starzewskiego, jednego z czołowych twórców pisma. Ponadto Konferencja podkreśliła doniosłość wydania numeru 3 — 4, 1937 r. „Przeglądu Notarialnego", wyrażając podziękowanie jego twórcom.

XIII Konferencja zarejestrowała wyniki pracy stałej międzyizbowej Komisji unifikacji formy czynności notarialnych, obradującej dnia 19 lutego r. b. pod przewodnictwem P. Not. dra *Stanisława Steina*, Prezesa Rady Notarialnej w Krakowie. Prace międzyizbowe nad ustaleniem w pierwszym rzędzie jednolitych formuł początku i zakończenia aktu notarialnego, są już na ukończeniu i po następnej Konferencji będą już prawdopodobnie ostatecznie sfinalizowane.

Ponadto bogaty program XIII Konferencji wypełniły sprawy, związane z ustaleniem stanowiska notariatu wobec zagadnień chwili, oraz wobec bieżących projektów prawodawczych, jako też z rozważeniem szeregu zagadnień szczególnych z dziedziny zawodowej.

XIII Konferencja kontynuowała wreszcie, na podstawie prac specjalnej Komisji międzyizbowej, która obradowała dnia 19 lutego r. b., rozpoczęte na poprzednich (XI i XII) Konferencjach narady nad ustaleniem planu rozwinięcia działalności zbiorowej notariatu polskiego.

Następna XIV Konferencja Prezesów i Wiceprezesów Rad Notarialnych odbędzie się na zaproszenie Rady Notarialnej w Poznaniu — w początkach maja r. b. w Poznaniu.

ZJAZD DELEGATÓW ZJEDNOCZENIA NOTARIUSZÓW R. P.

Dnia 21 lutego r. b. odbył się w Warszawie zjazd delegatów Zjednoczenia Notariuszów R. P.

Obrady zjazdu zagaił P. Prezes *W. Roman,* zaznaczając, że notariusz nie może się obojętnie zachowywać wobec przemian, jakie zachodzą w Polsce, i że musi stać się czynnym bojownikiem o lepsze jutro, nie poprzestając tylko na swej pracy zawodowej.

Po ukonstytuowaniu się prezydium w osobach PP. Not.: przewodniczący — *Walery Roman,* członkowie — *Julian Borkowski,* Prezes Rady Notarialnej w Lublinie; dr *Włodzimierz Dąbrowski,* Prezes Rady Notarialnej w Katowicach; *Franciszek Rekłajtys* (Wilno); sekretarz — *Tadeusz Makowski,* asesor notarialny w Warszawie, — wygłosił referat zastępca przewodniczącego Komisji Prac Społecznych P. Not *Piotr Eydziatt-Zubowicz* (Warszawa) na temat: „Zadania Komisji Prac Społecznych i Delegatów na tle prac społecznych notariuszów".

Referent przedstawił w obszernym wywodzie wagę czynnika konsolidacji na tle obecnego położenia Polski i podkreślił, że inteligencja wogóle, a notariusze w szczególności powinni stać się ważkim promotorem tego czynnika. Działając na polu społecznym, jako element scaleniowy, i świadcząc usługi społeczne w swej pracy zawodowej — notariusze mogą i powinni odegrać przypadającą im rolę konsolidacyjną. Wychodząc z tych założeń, referent, nagrodzony żywymi oklaskami, przedstawił stojące przed notariatem wogóle, a Zjednoczeniem Notariuszów w szczególności — zadania organizacyjne.

Po referacie rozwinęła się ożywiona dyskusja, w której zabierali w kolejności głos P.P. Not.: *Moldenhawer* (Warszawa), *Rżewski* (Łódź), dr *Breyer* (Oświęcim), *Borkowski* (Lublin), dr *Sawicki* (Sądowa Wisznia), dr *Dąbrowski* (Katowice), *Rosiński* (Zamość), *Krzyżanowski* (Pińsk), as. *Makowski* (Warszawa), *Piotrowski* (Słonim), *Wardęski* (Piotrków), *Rekłajtys* (Wilno) i ponownie: *Rżewski* (Łódź) i *Borkowski* (Lublin), który zreasumował wyniki dyskusji, przedstawiając szereg wniosków, jednomyślnie przyjętych. M. in. postanowiono zwołać w roku bieżącym ogólny zjazd notariuszów polskich, a to dla zadokumentowania istotnych spraw i potrzeb notariatu.

*

Zjednoczenie Notariuszów R. P. zgłosiło akces do tworzonego przez P. Płk. *Koca* O b o z u Z j e d n o c z e n i a N a r o d o w e g o — w następującym oświadczeniu:

Stwierdzając całkowitą solidarność z zasadami wyrażonymi w ogłoszonej deklaracji, zgłaszamy akces całego Zjednoczenia Notariuszów do prac w dziedzinie konsolidacji Narodu.

ś. † p.

STANISŁAW ZIEMNOWICZ

W dniu 10. lutego b. r. zmarł we Lwowie po kilkudniowej chorobie notariusz przemyski ś. p. S t a n i s ł a w Z i e m n o w i c z.

W dwa niespełna lata po nominacji na stanowisko notariusza w Bóbrce powołany został w charakterze członka do Izby Notarialnej we Lwowie, będącej wówczas tym samym organem nadzorczym, jak dzisiejsza Rada Notarialna. Pełniąc powyższą godność w okresie prawie dwóch pełnych kadencji, odznaczał się zawsze dużym zasobem inicjatywy i wytrwałości, po złożeniu zaś mandatu w r. 1927. wszedł ponownie w skład Izby Notarialnej w r. 1932. piastując godność jej członka, później Członka Rady Notarialnej aż do 1935 r.

Najusilniejszym staraniem ś. p. S t a n i s ł a w a Z i e m n o w i c z a w jego pracach Izbowych była sprawa ubezpieczenia notariuszów i pozostających po nich rodzin,—we wszystkich w tej dziedzinie poczynaniach podjętych na długi czas przed ustawowem w r. 1933. ujęciem tej kwestii, brał stale jak najżywszy udział. Wspólnie z drugim kolegą był twórcą statutu ubezpieczeniowego uchwalonego w r. 1932, który tylko wskutek reorganizacji notariatu w r. 1933. nie mógł w tej formie wejść w życie, natomiast stworzenie przejętego w ramy dzisiejszego ubezpieczenia funduszu t. zw. pośmiertnego, z którego w razie śmierci notariusza otrzymuje rodzina natychmiastową pomoc jednorazową w kwocie dosyć poważnej, było pomysłem wyłącznie ś. p. S t a n i s ł a w a Z i e m n o w i c z a.

Jak doświadczenie ostatnich lat wykazało, wprowadzenie przymusu ubezpieczenia w zawodzie notarialnym, narazie chociażby w drodze zobowiązującej wszystkich uchwały Kolegium notarialnego, było z różnych przyczyn, nawet ze względu na godność stanu, prawdziwą koniecznością. Poświęciwszy tej sprawie wiele lat pracy i upartych poprostu zabiegów, ś. p. S t a n i s ł a w Z i e m n o w i c z *magna pars fuit* w doprowadzeniu do skutku rozwijającego się dziś pomyślnie w łonie Lwowskiej Izby Notarialnej dzieła ubezpieczenia, stwarzając Sobie zasłużony pomnik w sercach kolegów.

Cześć Jego pamięci!

Dr W. Typrowicz.

*

W miejsce ś.p. S t a n i s ł a w a Z i e m n o w i c z a Rada Notarialna we Lwowie delegowała do szerszego K o m i t e t u R e d a k c y j n e g o „Przeglądu Notarialnego" swego Wiceprezesa — P. Not. Dra B o l e s ł a w a T r z o s a.

STANISŁAW MACHALSKI

INSTYTUCJA PODSTAWIENIA
WEDŁUG KODEKSU ZOBOWIĄZAŃ*)

Źródła: *Longchamps de Berier:* Zobowiązania, Lwów, r. 1934, str. 302 i nast.; *Konic:* Prawo o zobowiązaniach, Warszawa r. 1930, str. 461 i nast.; *Korzonek — Rosenblüth:* Kodeks Zobowiązań, Kraków, r. 1935, str. 389 i nast.; *Planiol:* O zobowiązaniach, Warszawa r. 1928, część I i II, str. 191 i nast.; *Zoll:* Prawo cywilne (część ogólna), Poznań r. 1931, § 37 str. 75.

Prawidłowym spełnieniem świadczenia i przyjęciem tegoż przez wierzyciela cel zobowiązania zostaje osiągnięty, a zobowiązanie gaśnie *(z motywów ustawodawczych do K. Z.).*

Uiszczenie (zapłatę) może uskutecznić: 1) rzeczywisty dłużnik, 2) ktoś inny, którym może być współobowiązany, albo ktoś całkiem obcy. W przypadku drugim uiszczenie (zapłata) oznacza tylko zmianę wierzyciela, dłużnik bowiem zaciąga zobowiązanie wobec osoby, która w jego zastępstwie zapłaciła i której przysługuje prawo do zwrotu tego, co zapłaciła.

Na tym tle występuje instytucja prawna podstawienia *(subrogation),* którą K. Z. wprowadził do swego systemu z kodeksu Napoleońskiego (art. 1250 i 1251). W myśl art. 177 bowiem „osoba trzecia, spłacająca wierzyciela, może wstąpić w jego prawa albo z mocy umowy, albo z mocy ustawy“. Podstawienie na rzecz trzeciego, który dokonał uiszczenia (zapłaty) nie następuje zatem zawsze. Konieczne jest, by podstawienie przyznano dobrowolnie z mocy umowy, albo żeby zachodził przypadek określony z mocy ustawy.

Podstawienie może być *A)* umowne, *B)* ustawowe.

A) Podstawienie umowne *(subrogation conventionnelle)* zależy w zasadzie od wierzyciela, który otrzymał zapłatę. Może je jednak wyjednać dłużnik. Podstawienie przez wierzyciela może nastąpić zawsze. Przypadku tego dotyczy art. 178 pkt. 1, który postanawia: że „gdy wierzyciel, otrzymując zapłatę od osoby trzeciej, podstawia ją w swe prawa, podstawienie to powinno być wyraźne i równoczesne z zapłatą“. Podstawienie to może wykonać tak wierzyciel, jak i wszystkie osoby, które mają upoważnienie (moc) do otrzymania w jego imieniu zapłaty, n. p. ustawowy zastępca, pełnomocnik i t. d.

Podstawienie w tym przypadku może nastąpić pod dwoma warunkami: podstawienie musi być *a)* wyraźnie, *b)* równoczesne z zapłatą (art. 1250 — 1⁰ kod. Nap.):

ad a). Podstawienie musi być wyraźne, a więc ani ogólne, ani przez fakta konkludentne, najlepiej w słowach: „podstawiam lub podstawienie“.

ad b). Równoczesność z zapłatą. Wskutek zapłaty zobowiązanie gaśnie bowiem bezwarunkowo i całkowicie, a z nim gasną także wszystkie te prawa uboczne, które służą na zabezpieczenie prawa zastawu, a zatem poręczenia, prawa zastawu i t. p.

Należy jednak ściśle odróżnić umowę podstawienia i dowód jej istnienia. Dowód można przeprowadzić za pomocą pisma z podpisem prywatnym.

Podstawienie umowne, o którym mowa co dopiero, może nastąpić co do całej wierzytelności lub jej części i ustawa w tym względzie żadnej różnicy nie czyni.

Podstawienie przez dłużnika — jest pochodzenia francuskiego i polega na edykcie z 1576 r. oraz wyroku urządzającym Parlamentu francuskiego z dnia 2 lipca 1690. Ze względu na to, że służy dłużnikowi, ma charakter wyjątkowy i poddane jest rygorystycznym prawidłom formalnym (art. 1250 — 2⁰ kod. Nap.).

Konieczne jest w tym przypadku, gdy dłużnik spłaca wierzyciela sumą wypożyczoną w celu zapłacenia długu i podstawia wypożyczającego w prawa wierzyciela, aby:

1) oświadczenie o zaciągnięciu pożyczki, pokwitowanie jej odbioru i pokwitowanie spłaty wierzyciela, sporządzone były w jednym akcie przed notariuszem,

2) w akcie mieściło się oświadczenie, że spłata dopełniona została pieniędzmi dostarczonymi w tym celu przez nowego wierzyciela.

Według K. Z. podstawienie w tym przypadku dokonywa się bez woli wierzyciela, a nawet wbrew jego woli. Podstawienie to przychodzi do skutku wyłącznie pod warunkiem zeznania aktu notarialnego, który pod nieważnością musi zawierać oświadczenie o zaciągnięciu pożyczki, pokwitowanie jej odbioru i pokwitowanie spłaty wierzyciela oraz oświadczenie, że spłata dokonana została pieniędzmi, dostarczonymi w tym celu przez nowego wierzyciela. Oświadczenie o zaciągnięciu pożyczki, pokwitowanie jej odbioru i pokwitowanie spłaty wierzyciela musi być ujęte w jednym akcie notarialnym, K. Z. bowiem wyraźnie to postanawia i to pod nie-

*) Niniejszy artykuł zechciał nam nadesłać w końcu stycznia r. b. P. *Stanisław Machalski,* Sędzia Sądu Apelacyjnego w Krakowie, z zaznaczeniem, że nawiązuje do 15-lecia pisma i że pragnąłby zasilić numer lutowy r. b. Niestety, ze względów technicznych nie mogliśmy uczynić zadość temu tak miłemu dla nas życzeniu, wobec czego artykuł ogłaszamy poza kolejnością teki redakcyjnej w niniejszym numerze. (Red.).

ważnością. Nie ma natomiast przeszkody według K. Z., jak to zdaje się wynikać z logicznej i literalnej wykładni art. 178 pkt. 2 *(in fine)*, by nie mogło nastąpić w oddzielnym akcie notarialnym oświadczenie, że spłata dopełniona została pieniędzmi, dostarczonymi w tym celu przez nowego wierzyciela. Jakkolwiek w tymże przepisie jest mowa o akcie, a zatem o akcie notarialnym, to jednak nie ma mowy o łączności tego ostatniego z poprzednim: „jednym aktem notarialnym", co daje podstawę do wykładni, że te dwa oświadczenia mogą być dopełnione oddzielnie. Oczywiście jednak nic nie stoi na przeszkodzie, by nastąpiło połączenie obu tych czynności w jednym akcie notarialnym.

Podstawienie to dotyczy wszystkich przypadków konwersji, a w szczególności także konwersji rolniczych, które normuje rozp. Prez. Rzecz. z dnia 24.X. 1934 poz. 841 Dz. U. R. P. Nr. 94.

B) Podstawienie ustawowe *(subrogation de plein droit)*. W wielu przypadkach ustawa z samego prawa podstawia w prawa wierzyciela tego, kto płaci za dłużnika. Podstawienie to, przyjęte do K. Z. z Kod. Nap. (art. 1251) pochodzi z prawa rzymskiego. W szczególności, skoro wierzyciel, obowiązany do odstąpienia wierzytelności, tego odmawiał, osoba, od której żądał zapłaty, mogła mu przeciwstawić *exceptio cedendarum actionum*. Niekiedy zaś uznawano cesję za dokonaną i przyznawano osobie interesowanej *actio utilis, quasi ex iure cesso*. K. Z. stanął na stanowisku, że „kto płaci cudzy dług ma interes prawny w tym, by uwolnić się od odpowiedzialności osobistej, albo rzeczowej. Prawa powinno zatem przyjść mu z pomocą, podstawiając go *ipso iure*, nawet bez względu na wolę dłużnika lub wierzyciela w prawa tego ostatniego. Płaci on bowiem dług formalnie własny, a materialnie cudzy. Wierzyciel wtedy nie ma prawa odmawiać przyjęcia" *(z motywów ustawodawczych)*. Podstawienie to, podobnie jak podstawienie z art. 178 K. Z., może nastąpić tak co do całej wierzytelności, jak też jej części i ustawa w tym względzie nie czyni różnicy.

Podstawienie z art. 179 pkt. 1 ma zastosowanie przeważnie w sprawach hipotecznych. Wierzyciel hipoteczny spłacający swego poprzednika ma interes prawny, by wstąpić w jego prawa. Odnosi się to także do wszystkich tych przypadków, gdy wierzyciel spłacony, ma zastaw ręczny lub inne zabezpieczenie. Co się tyczy przypadku drugiego (art. 179 pkt. 2), to odnosi się on do poręczycieli, nabywców nieruchomości hipotecznie obciążonych, którzy nie przejęli ciążących na nich długów (art. 188, 476 § 2 K. Z.). Dłużnik solidarny nie wstępuje w prawa, lecz ma osobisty regres do współdłużników *(Longchamps de Berier:* Zobowiązania, Lwów 1934, str. 302 i n.)

C. Skutki podstawienia. Podstawienie skutkuje przeniesienie wierzytelności. Dłużnik zamiast z dawnym wierzycielem ma do czynienia z nowym, podstawionym w prawa dawnego. W wyniku podstawienia zatem podstawiony nabywa wszystkie prawa wierzyciela spłaconego, a więc nie tylko prawo główne t. j. wierzytelność, lecz także prawo do jego przynależności (przywileje, hipoteka, poręczenie i t. d.). Postawienie stwarza zatem skutki podobne do przelewu (cesji) i dlatego też podstawienie umowne powinno być w myśl zasady z art. 172 K. Z. pismem stwierdzone. Podstawiony nadto może mieć inne korzyści z wierzytelnością połączone. Tak więc, jeżeli spłacony dług jest długiem handlowym, może on pozywać dłużnika przed sąd handlowy. Podstawienie, jak intercesja, wzmacnia prawa regresowe podstawionego. W szczególności zaś dotyczy to poręczyciela. W myśl art. 638 § 1 K. Z. ma on zwrotne poszukiwanie do dłużnika, gdyż „o ile poręczyciel zaspoki wierzyciela, wierzytelność przechodzi na poręczyciela". Skutek ten jednak następuje, jeżeli zapłata rzeczywiście miała miejsce. Wystawienie weksla więc na poręczoną sumę długu nie ma skutku tego. Jeżeli poręczyciel zaspokoił wierzyciela tylko częściowo, to przechodzi na niego odpowiednia część wierzytelności. Jeżeli natomiast poręczyciel zapłacił tylko za jednego z kilku współdłużników, jego regres dzieli się na części i od każdego może domagać się tylko części zapłaconej należności. Jeżeli jednak było kilku współdłużników solidarnych tego samego długu, to poręczyciel ma do każdego z nich regres o zwrot całości tego, co zapłacił. Taki bowiem regres wynika z instytucji podstawienia W myśl art. 180 K. Z. wierzyciel zaspokojony, zobowiązany jest osobie wstępującej w jego prawa z mocy umowy lub ustawy, wydać dokumenty, dotyczące wierzytelności, oraz przedmioty, służące do jej zabezpieczenia, n. p. zastaw ręczny. Wierzyciel zaspokojony w części winien wydać osobie wstępującej w jego prawa, odpisy dokumentów, dotyczące wierzytelności.

Podstawiony ma jednak mniej rozległe prawa od dawnego wierzyciela w dwóch kierunkach:

1) Podstawienie ma na celu zabezpieczenie podstawionemu regresu i odzyskanie mu zapłaconej wierzytelności. Podstawiony zatem ma prawo tylko do takiej sumy, jaką rzeczywiście zapłacił, i dlatego dłużnik może się zwolnić wobec podstawionego przez uiszczenie mu sumy równej tej, którą wierzycielowi rzeczywiście zapłacono.

2) O ile podstawiony zapłacił dług, za który odpowiadał solidarnie z innymi współdłużnikami, to ma mniej praw aniżeli pierwotny wierzyciel. Podczas gdy bowiem wierzyciel pierwotny mógł zapozwać wszystkich *in solidum*, podstawiony może to

uczynić odnośnie poszczególnego zobowiązania do regresu.

O ile wreszcie idzie o obowiązek niezwłocznego zawiadomienia dłużnika o dokonanej zapłacie, obowiązuje to nie tylko poręczyciela, ale wszystkich płacących przez podstawienie. Do wszystkich płacących przez podstawienie odnosi się także odpowiedzialność za zaniedbanie tego obowiązku, a mianowicie, że tracą prawo żądania w takim przypadku od dłużnika zwrotu tego, co zapłacili wierzycielowi, jeżeli dłużnik wykonał tymczasem zobowiązanie. To stanowiący przepis art. 640 K. Z. dotyczy nie tylko poręczyciela, lecz wszystkich płacących przez podstawienie. Wynika to bowiem odnośnie wszystkich płacących przez podstawienie, oprócz poręczyciela, na podstawie *argumentu ad maiori ad minus*. Jeżeli bowiem obowiązuje to poręczycieli, którzy mają więcej praw, aniżeli inni podstawieni, to oczywiście obowiązuje także tych ostatnich jako mniej praw mających. A jasno i bez żadnej wątpliwości wynika to, gdy się zważy, że każdy podstawiony, oprócz poręczyciela, posiada prawo do procentów, odszkodowania z powodu nie wykonania zobowiązania oraz roszczenie o zapłatę kary umownej, o ile inaczej się nie umówiono (art. 170 § 2 K. Z.), podczas gdy „o ile poręczyciel zaspokoi wierzyciela, wierzytelność przechodzi na poręczyciela“ (art. 638 § 1 K. Z.), a norma ta, nie zaś norma z art. 170 § 2 K.Z. ma do niego zastosowanie, tak że poręczyciel ma te same uprawnienia, które służyły spłaconemu wierzycielowi, a więc akcję o uiszczenie, gdy wierzycielowi służyło roszczenie o cenę sprzedażną, akcję o eksmisję, gdy chodzi o wierzytelność z tytułu komornego i t. d.

W PSYCHOZIE ANTYNOTARIALNEJ

(Z 40. i 47. POSIEDZEŃ PLENARNYCH SEJMU)

Na 47. posiedzeniu Sejmu dnia 25 lutego r. b., sprawozdawca projektu noweli o uchyleniu odrębności stanowych na Ziemiach Wschodnich, o czym piszemy dalej (str. 17), P. Pos. *Smoczkiewicz* przedstawił Izbie uchwaloną „przy okazji“ tego projektu rezolucję Komisji prawniczej następującej treści (druk Nr 363):

Sejm wzywa Rząd, by przygotował projekt ustawy zwalniającej umowy, dotyczące nieruchomości o obszarze do 5 ha — od przymusu aktu notarialnego.

Sprawozdawca wyjaśnił, że *(cyt. wg diarusza z 47. posiedzenia Sejmu):*

Ta rezolucja została powzięta po dłuższej dyskusji, która ujawniła szereg niewłaściwości szczególniej w Małopolsce. Dzisiaj taksy notarialne doprowadziły do niemożliwości pewnej konkurencji między poszczególnymi rejentami i koszta są bardzo wysokie.

„Niewłaściwości“ więc mają polegać na tym, że nie ma „pewnej“ konkurencji między notariuszami. I nad tym stanem rzeczy załamuje ręce Komisja prawnicza? Wprawdzie chodziło jej niezawodnie o ulżenie ludności włościańskiej przy drobnych czynnościach, ale czy większość Komisji (12 członków) nie chciała się zastanowić nad stanowiskiem mniejszości (7 członków), że przez oddanie tych czynności w ręce niepowołane, naraża się ludność włościańską nie tylko na niebezpieczeństwa prawne, ale i na koszty — być może większe niż przy przymusie notarialnym, który waruje pewność i bezpieczeństwo obrotu?

Komisja prawnicza, uchwalając przedłożoną jej rezolucję, działała więc niezawodnie w najlepszej intencji, ale bez dostatecznego wniknięcia w istotę sprawy. Ale z jakich pobudek działał inicjator rezolucji, oczywiście — P. Pos. *Sommerstein* ze Lwowa, przysięgły krzewiciel psychozy antynotarialnej w Sejmie i... gdzie się da?...

Przebieg dyskusji nad rezolucją był *(wg — diarusza)* następujący:

Pos. Szetela: Rezolucja pos. Sommersteina oprócz tendencji obniżenia kosztów aktu notarialnego i innych opłat chciałaby także znieść przymus notarialny. Jeżeli chodzi o pogląd drobnego rolnictwa, to nam przymus notarialny nie wadzi. Notariusz daje najlepszą gwarancję, że sprawa będzie przeprowadzona solidnie. Dlatego oświadczam się przeciw rezolucji p. Sommersteina, a zgłaszam inną, tej treści:*Sejm wzywa Rząd do wybitnego obniżenia taksy notarialnej i opłat stemplowych przy sporządzaniu aktów tyczących się przenoszenia tytułu własności dla drobnego rolnictwa* (podkr. — Red.).

Wobec zgody sprawozdawcy ta rezolucja została przyjęta do laski marszałkowskiej.

Pos. Olszewski: Treść rezolucji p. Sommersteina chybia celu. Gdyby Rząd poszedł po tej linii, ktoś inny z tego by skorzystał. Rząd pod naciskiem sfer rolniczych i prawniczych i przerażającego stanu bezładu w Małopolsce wprowadził przymus notarialny. Oświadczam się za rezolucją p.Szeteli.

Pos. Sommerstein: Jestem zdziwiony zaszczytem, jaki przedmówcy wyświadczyli mojej osobie. Jest to rezolucja komisji. Prawda, że ja tam zainicjowałem dyskusję na ten temat, ale rezolucja przeszła większością głosów, 12 przeciw 7 i głosowali za nią wszyscy reprezentanci włościańswa, którzy wówczas byli na komisji. Nie wiem czy p. Szetela ma większą legitymację przemawiania w imieniu całego drobnego rolnictwa.. Na terenie Małopolski hipoteka włościańska była wzorowa (!!—Red.) a niedociągnięcia powstały nie z powodu złego

sporządzania umów, tylko dlatego, że w ogóle nie sporządzono umów. Przypominam, że 60 kilka lat temu w Sejmie Galicyjskim przeszedł wniosek, ażeby zwolnić w ogóle drobne kontrakty włościańskie nawet od przymusu uwierzytelnienia podpisu u notariusza. Miało to być robione u wójtów, aby nie było kosztów (!! — Red.). Panowie mówią o obniżeniu taksy notarialnej. Ta obniżka może przyjdzie, a może nie przyjdzie. Przy akcie notarialnym nawet pełnomocnictwo, jeżeli chodzi o nieruchomość również musi być sporządzone w formie aktu notarialnego. *(Pos. Duch:* Czy adwokat zrobi za darmo?). P. Minister zna dobrze stosunki w Małopolsce i wie kto robi za darmo, a kto nie. Przy akcie notarialnym zachodzi jeszcze konieczność równoczesnej obecności wszystkich uczestników, co znowu utrudnia sprawę dla włościan. *(Pos. Bakon:* Jeszcze jeden obrońca drobnego rolnika). Pan miesza się do więcej dziedzin, aniżeli ja i kult niekompetencji wypadłby tu na moją korzyść...

Pos. Terszakowec: Panowie, którzy tu mówili, że bronią drobnego rolnika, bronili właściwie notariuszy. Dopiero po wprowadzeniu monopolu notarialnego w Małopolsce jest chaos tabularny (*głos:* to jeszcze z dawnych czasów). Od czasu bowiem wprowadzenia tego monopolu nikt nie robi aktów tabularnych i nic dziwnego, jeśli od tranzakcji wartości 200 zł. notariusz chce tytułem opłaty 35 zł. (?! — Red.) podczas gdy dawniej adwokat zrobił to samo (?! — Red.) za 10 zł. Powstają nawet kartele notariuszy, by nie dopuścić do obniżenia opłat. Uważam, że rezolucja Komisji idzie po linii interesów drobnego rolnika i wypowiadam się za nią.

Sprawozdawca Pos. *Smoczkiewicz:* Rezolucja zgłoszona przez p. Sommersteina miała być wyrazem podkreślenia konieczności uporządkowania stanu prawnego. W toku jednak dyskusji na Komisji Prawniczej wszyscy podkreślali, że monopol notarialny jest zbyt drogi i szablonowy (?! — Red.). Z tego względu przychylam się do rezolucji p. Szeteli, chodzi bowiem przede wszystkim o obniżenie kosztów notarialnych dla ludności wiejskiej, podczas, gdy rezolucja p. Sommersteina ujmuje pojęcie nieruchomości w sposób dość mglisty.

Pos. *Sommerstein* wyjaśnia, że w rezolucji jego chodziło mu o nieruchomości wiejskie o obszarze do 5 ha.

P. Wicemarszałek *Podoski* poddał pod głosowanie rezolucję p. Szeteli.

Pos. *Sommerstein:* Proszę o przegłosowanie naprzód rezolucji Komisji.

P. Wicemarszałek *Podoski:* Rezolucję p. Szeteli traktuję jako zastępczą i poddaję ją pod głosowanie z tym, że przyjęcie jej przez Izbę będzie oznaczać odrzucenie rezolucji Komisji i odwrotnie.

W głosowaniu Izba przyjęła rezolucję p. Szeteli.

W ten to sposób drobny rolnik z Rzeszowskiego pos. *Szetela* odparł wytoczony w imię „wzorowej hipoteki włościańskiej w Małopolsce" z przed 1934 roku i w imię interesów... drobnego rolnika — atak pos. *Sommersteina,* poparty jedynie przez pos. *Terszakoweca...*

*

Przy tej okazji należy zwrócić uwagę na inną rezolucję, tym razem Komisji budżetowej, uchwaloną przez Sejm na tymże 47. posiedzeniu dnia 25 lutego r. b.

Mianowicie do części IX budżetu (Ministerstwo Sprawiedliwości) obok wymagającej odrębnego omówienia rezolucji, wzywającej Rząd do *zniesienia przy opracowaniu nowego prawa rzeczowego instytucji pisarzy hipotecznych i zastąpienia ich przez funkcjonariuszów państwowych* — przyjęta została rezolucja, wzywająca Rząd do *zmniejszenia opłat za uwierzytelnienie podpisów na dokumentach i odpisów dokumentów przez obniżenie taryfy notarialnej.*

O ile pojąć można intencje uchwalonej przez Sejm rezolucji co do obniżenia wynagrodzenia notariusza za akty alienacji nieruchomości bardzo małej wartości (t. zw. czynności drobiazgowe), o tyle nie podobna znaleźć jakiegokolwiek uzasadnienia dla rezolucji, żądającej obniżenia wynagrodzenia za poświadczenia podpisów i odpisów.

Można bowiem dowodzić, że wynagrodzenie notariusza w kwocie 20 zł. za akt sprzedaży paska gruntu wartości 100 lub 200 zł. jest stosunkowo nadmierne. Stosunkowo! Przed wprowadzeniem obowiązującej taryfy notarialnej ta najniższa stawka wynosiła 30 zł., została więc ona od 1 stycznia 1936 r. odniżona o $1/3$. Można twierdzić, że obniżka ta wobec biedy chłopskiej jest niedostateczna, choć trudno byłoby uzasadnić, jak można żądać, by notariusz sporządzał akt, choć małej wartości, ale nieraz przy złożonym stanie prawnym wymagający dużego nakładu pracy, za niższe wynagrodzenie? Zresztą na to istnieje postanowienie art. 34 pkt. 6 pr. o not., by z niego korzystać właśnie w wypadkach, gdy chodzi o prosty akt drobiazgowy i gdy strony są w złym położeniu materialnym. I korzysta się zresztą w szerokiej mierze, o czym może nie wszyscy posłowie wiedzą. Ale czy byłoby słuszne generalne podważenie samej stawki minimalnego wynagrodzenia, a więc skuteczne także względem stron zamożniejszych i w wypadkach trudniejszych? Gdzież by szukać uzasadnienia moralnego na takie załatwienie sprawy, gdy obecny stan rzeczy waruje interesy drobnego włościaństwa, które może korzystać z trybu art. 34 pkt. 6 pr. o not. Trzeba tylko, by różni „przyjaciele" drobnych rolników chcieli rzetelnie to ludziom wytłomaczyć, zamiast ich „odpowiednio" nastrajać...

A teraz co do opłat notarialnych za poświadczenia. Zestawienie wygląda jak następuje:

za poświadczenie podpisu na dokumencie majątkowym należało się notariuszowi według dawnych taks — $1/5$ wynagrodzenia, jakie by wypadało za odpowiedni akt notarialny, najmniej — 5 zł., według zaś obecnej taryfy (od 1.I.1936 r.) — $1/10$ (a więc o połowę mniej), zaś najmniej — 3 zł., a najwyżej — 100 zł.;

za poświadczenie podpisu na dokumencie niemajątkowym przypadało dawniej — 5 zł. lub 4 zł., obecnie — 3 zł;

za poświadczenie zgodności odpisu przypadało dawniej — najmniej 5 zł., obecnie zaś — 3 zł., licząc po 1 zł. od stronicy dokumentu.

Czy może ktoś z otwartym czołem twierdzić, że wymienione, wydatnie obniżone przed przeszło rokiem stawki legalizacyjne — są wygórowane? Czy można żądać, by notariusz, bez ujmy dla swej godności, pobierał za jakąkolwiek czynność mniej niż 3 zł.? Czy można wymagać, by poświadczając podpis na dokumencie majątkowym, nieraz wysoce pod względem prawnym złożonym, miał badać zgodność treści dokumentu z prawem i wymierzać opłaty stemplowe — za jeszcze niższe wynagrodzenie, niż to przewidują obecnie obowiązujące stawki?

A gdy do kancelarii notarialnej przychodzą biedni ludzie, by poświadczyć jakiś odpis, to czyż nie okazują udzielonego przez właściwą Radę Notarialną zwolnienia od opłaty notarialnej? Czy w Sejmie o tym nie wiedzą?

Nie można wątpić, że w odpowiedzi na uchwaloną przez Sejm rezolucję — właściwe czynniki rządowe zechcą przy okazji wyjaśnić izbom ustawodawczym, jaki jest prawdziwy stan rzeczy.

*

Szeroki wyraz — bez właściwego odporu — znalazała „psychoza antynotarialna“ w przebiegu debaty nad budżetem Ministerstwa Sprawiedliwości na 40. posiedzeniu Sejmu dnia 16 lutego r. b.

Kilku mówców z pośród posłów małopolskich poruszało sprawy notarialne i żaden z nich nie znalazł ani słowa, by wyjść poza utyskiwania na przymus notarialny i taksę notarialną. Byli to P. P. Posłowie: ks. *Lubelski, Wolański, Hyla, Morawski, Jedynak, Ekert.* Nie chcemy przypuszczać, by jakikolwiek inny motyw, prócz niedostatecznego pogłębienia samej istoty sprawy, miał powodować ich wystąpienia...

Gdy się staje na trybunie sejmowej i pragnie się mówić o sprawach notarialnych, to wydaje się, że obowiązuje tylko jeden sprawdzian myślowy, mianowicie — interes ogólny, t. j. ład prawny i porządek publiczny, a nie jedynie i wyłącznie miarka kosztów, z której się robi kwestię stanu. To nie jest godny poziom obrad w sprawach poważnych, mających znacznie głębsze znaczenie, niż to może się zdawać nie jednemu laikowi, ale nie powinno się zdawać zabierającym głos posłom sejmowym. Toteż nie będziemy się wdawali w polemikę z wywodami wymienionych posłów. Ponieważ nic ich poza sprawą kosztów, jak widać, nie interesuje, więc odsyłamy ich, jeśli będą łaskawi rzucić okiem na te słowa, do powyższych naszych uwag — na marginesie obrad 47. posiedzenia plenarnego Sejmu.

*

Na jeszcze jeden fragment z 40. posiedzenia Sejmu wypada zwrócić na tym miejscu uwagę, mianowicie na wystąpienie P. Pos. *Choińskiego - Dzieduszyckiego*, który na tle głośnej sprawy spisu inwentarza majątku spadkowego po ś. p. Jakóbie hr. Potockim zaatakował Notariusza (bez wymienienia nazwiska), który spis ten sporządzał, zarzucając mu ni mniej ni więcej, że dowolnie oszacował masę spadkową w sposób wydatnie wygórowany, bo — „oczywiście im większa wartość majątku, tym korzystniej dla danej jednostki“.

Łamy tego pisma nie są dostępne dla konkretnych spraw poszczególnych Notariuszów, którzy mogą wyjaśniać swoje stanowisko tylko w rubryce — „listów do Redakcji“. To też nie wdajemy się w roztrząsanie wywodów pomienionego posła na tle stanu faktycznego sprawy.

Natomiast nie możemy pominąć milczeniem faktu, że przez sam sposób formułowania zarzutów pomieniony poseł dotknął pośrednio notariat, siejąc w społeczeństwie, i tak karmione w zakresie spraw notarialnych aż nadto niewybredną strawą, bezpodstawne przeświadczenie, że szacunek mienia spadkowego w każdym wypadku zależny jest od notariusza, który sam w ten sposób wpływać może na wysokość przypadającego wynagrodzenia.

I znowu — gdy się staje na trybunie sejmowej i pragnie się mówić o pewnych sprawach, to trzeba je przede wszystkim gruntownie znać. Można się mylić co do stanu faktycznego, ale nie wolno ignorować obowiązującego prawa. Toteż, jak w wypadku, trzeba wiedzieć, że szacowanie masy spadkowej należy do biegłych, a nie do notariusza, który nie może się wszak znać na wartości najprzeróżniejszych objektów majątkowych. Chyba że się chce powiedzieć, że notariusz wpływał na biegłych, ale to jest już zupełnie inna sprawa i za takie słowa już inaczej się odpowiada... Nie, tego Pan Poseł nie powiedział, natomiast twierdził, że to notariusz tak wysoko oszacował majątek spadkowy w konkretnej rozważanej przez niego sprawie. A tak mówić w Sejmie — stanowczo się nie godzi.

Wystąpieniem tym zajmowała się Rada Notarialna w Warszawie, która widziała się zmuszoną do ogłoszenia w pismach codziennych za pośrednictwem P. A. T.-icznej następującego oświadczenia:

W związku z wystąpieniem P. Posła Choińskiego Dzieduszyckiego na 40 posiedzeniu Sejmu w dniu 16 lutego r. b., w którym to wystąpieniu na tle konkretnej sprawy postawiony został nie wymienionemu z nazwiska notariuszowi zarzut nadmiernego oszacowania majątku przy spisie inwentarza spadkowego, Rada Notarialna w Warszawie uważa za konieczne oświadczyć publicznie, niezależnie od meritum sprawy, że według obowiązujących przepisów prawnych (art. 1728 u. p. c. w związku z art. 1002 i 1123 u. p. c. i analog. art. 588 § 2, art. 589 i art. 672 k. p. c.) majątek spadkowy szacują biegli powołani przez notariusza, który sporządzając spis inwentarza udziału w czynności szacowania nie bierze.

Co do meritum sprawy, to zaatakowany Notariusz nadesłał nam pismo wyjaśniające, które ogłaszamy w niniejszym numerze — w rubryce: „Listy do Redakcji“ (str. 23).

PROJEKTY PRAWODAWCZE

PRAWO O USTROJU ADWOKATURY

Rządowy projekt nowego prawa o ustroju adwokatury wpłynął już do Sejmu (druk sejmowy Nr 371).

Projekt poparty jest na wstępie uzasadnieniem ogólnym, w którym czytamy:

Prawo o ustroju adwokatury z dn. 7 października 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 733) po czteroletniej praktyce wykazało bardzo wiele braków, które odbiły się na sprawnym funkcjonowaniu organów samorządu adwokackiego, oraz — co jest najważniejsze — stanęły na przeszkodzie podniesieniu poziomu adwokatury na należytą wysokość. Aby temu zapobiec zarówno w interesie samego stanu adwokackiego, jak i w interesie Państwa w ogóle, a wymiaru sprawiedliwości w szczególności, zachodzi potrzeba wprowadzenia do prawa z r. 1932 zmian tak daleko idących, że nie można poprzestać na nowelizacji tego prawa, a należy zastąpić je nowym.

W uzasadnieniu szczegółowym wyjaśnione są zmiany, jakie projekt wprowadza do obecnego stanu prawnego. Odpowiednie ustępy uzasadnienia przytaczamy dalej petitem pod właściwymi artykułami projektu, z których podajemy tylko najważniejsze, zmieniające przepisy prawa obowiązującego:

Rozdział I. Przepisy ogólne.

Art. 1. (1) Adwokatura tworzy jednostkę samorządu gospodarczego i rządzi się przepisami, zawartymi w prawie niniejszym.

(2) Członkami adwokatury są adwokaci i aplikanci adwokaccy.

W ust. 1 wyraz „zawodowego" zastąpiono wyrazem „gospodarczego" z uwagi na art. 76, ust. 1 ustawy konstytucyjnej.

Art 2. (1) Do zakresu działania samorządu adwokackiego należą sprawy następujące:

1) wpis na listy adwokatów i aplikantów adwokackich oraz wykreślanie z tych list;

2) nadzór nad działalnością zawodową członków adwokatury oraz zachowaniem przez nich godności stanu adwokackiego;

3) ustalanie i krzewienie zasad etyki zawodowej;

4) sądownictwo dyscyplinarne;

5) sądownictwo polubowne między adwokatami oraz między adwokatami a klientami;

6) kierowanie przygotowaniem zawodowym i kształceniem aplikantów adwokackich;

7) wyznaczanie obrońców i zastępców stron, jeżeli przepisy postępowania sądowego nie stanowią inaczej;

8) wyznaczanie w razie potrzeby zastępców dla adwokatów;

9) zarząd i rozporządzanie majątkiem osób prawnych samorządu, tworzenie funduszu zapomogowego i ubezpieczenia przymusowego na wypadek śmierci lub niezdolności do pracy członków izby;

10) udzielanie opinii na żądanie władz państwowych o projektach aktów prawodawczych lub rozporządzeń;

11) przedstawicielstwo interesów zawodowych;

12) określenie na żądanie adwokata lub klienta wysokości należnego adwokatowi honorarium i udzielanie władzom na ich żądanie opinii o wysokości honorarium.

(2) Samorząd adwokacki jest zwolniony od danin publicznych w tej samej mierze, w jakiej jest zwolniony od nich samorząd terytorialny.

Zasady art. 3 prawa z 1932 r. utrzymane zostały w art. 2 projektu z małymi zmianami redakcyjnymi oraz uzupełnione przepisami p. 8, 10, 12 oraz ustępu 2. W p. 7 (dawny 6) wyrzucono wyrazy: „z urzędu" jako zbędne. Pkt. 8 dodano — w związku z art. 46, ust. 3. Pkt. 9 zredagowano wzorem art. 28, pkt. 4 Prawa o notariacie (Dz. U. R. P. z r. 1933, Nr. 84, poz. 609). Pkt. 10 dodano z uwagi na to, że projekty ustawodawcze częstokroć zazębiają się z uprawnieniami adwokatów, jako pełnomocników lub obrońców, pkt. 12 zaś — dla zapobieżenia ewentualnym procesom sądowym. Ustęp 2 dodano w konsekwencji uznania przez Konstytucję samorządu adwokackiego za samorząd gospodarczy.

Art 3. Przedstawicielką adwokatury jest Naczalna Rada Adwokacka z siedzibą w Warszawie.

Art. 9. (1) Instancją odwoławczą od uchwał i orzeczeń organów samorządu adwokackiego jest Izba do Spraw Adwokatury przy Sądzie Najwyższym, orzekająca w składzie 3 sędziów tego Sądu i 2 przedstawicieli Naczelnej Rady Adwokackiej. Orzeczenia Izby nie podlegają zaskarżeniu...

Rozdział II. Warunki przyjęcia do adwokatury.

Art. 10. (1) Na listę adwokatów rada adwokacka wpisze tego, kto:

1) posiada obywatelstwo polskie i korzysta w pełni z praw cywilnych i obywatelskich;

2) jest nieskazitelnego charakteru;

3) włada należycie językiem polskim w słowie i piśmie;

4) ukończył uniwersyteckie studia prawnicze z przepisanymi w Polsce egzaminami;

5) odbył aplikację, zakończoną przepisanym egzaminem;

6) odbył następnie aplikację adwokacką, zakończoną egzaminem adwokackim.

(2) Łączna aplikacja sądowa i adwokacka nie może być krótszą od 5 lat, z wyjątkiem przypadków, określonych w art. 101.

Zasadniczą zmianę projekt wprowadza w art. 10 — przez ustalenie przymusowej aplikacji sądowej, jako niezbędnego remedium na ujemne skutki, jakie według jednomyślnej opinii Naczelnej Rady Adwokackiej oraz przedstawicieli rozmaitych odłamów adwokatury wywołał obecny stan rzeczy, istniejący od 1 listopada 1932 r. (art. 130 prawa dotychczasowego), — stan szkodliwy z punktu widzenia interesu społecznego i państwowego, ile że nie może być dobrego wymiaru sprawiedliwości tam, gdzie adwokatura stoi na niskim poziomie. Jest rzeczą pierwszorzędnej wagi, aby aspirant do zawodu adwokackiego przede wszystkim wdrożył się w bezstronne rozumowanie prawnicze i w zrozumienie tego interesu społecznego i państwowego, w imię którego działa wymiar sprawiedliwości, wdrożenie takie bowiem znajdzie swój wyraz w przy-

szłej praktyce adwokackiej, w której adwokat powinien działać, jako współczynnik wymiaru sprawiedliwości, nie zaś jako jednostka, dla której jedynym celem byłoby dążenie do zwycięstwa klienta per fas et nefas.

Podzielane całkowicie przez Ministerstwo Sprawiedliwości motywy czołowych przedstawicieli adwokatury co do konieczności aplikacji sądowej, jako wstępu do aplikacji adwokackiej, dadzą się sprowadzić do zasad następujących:

1) brak praktyki sądowej (zwłaszcza cywilistycznej) odbija się niekorzystnie na rozwoju umysłowym kandydata, jednostronna bowiem aplikacja adwokacka (specjalizacja, jako normalne zjawisko) tworzy jednostronne typy umysłu;

2) aplikacja sądowa przyczynia się do zbliżenia sądownictwa z adwokaturą;

3) wprowadzenie aplikacji sądowej umożliwi lepsze „przesiewanie" kandydatów, których dotychczas rady adwokackie przyjmują na podstawie referencji b. często grzecznościowych — gdy prezesi sądów apelacyjnych mają znacznie szersze możliwości sprawdzenia wartości moralnych kandydata;

4) aplikacja sądowa umożliwi celową politykę personalną, t. j. regulowanie dopływu aplikantów w zależności od istotnych potrzeb sądownictwa i adwokatury, gdy pod rządem prawa z r. 1932 utworzył się w wielu bardzo miejscowościach nadmiar adwokatów, nie usprawiedliwiony rzeczowymi potrzebami i pociągający za sobą obniżenie poziomu adwokatury, jako konieczny skutek konkurencyjnej walki o byt.

Co się tyczy dodania w art. 10 ustępu drugiego, to jest on w związku z art. 528 § 1 u. s. p. (Dz. U. R. P. poz. 863/32) oraz z art. 101 projektu i tłumaczy się koniecznością pozostawienia radom adwokackim możności przedłużenia aplikacji adwokackiej w razie skrócenia aplikacji sądowej.

Art. 11. (1) Osoby, które co najmniej przez 3 lata pełniły obowiązki sędziowskie lub prokuratorskie w sądach powszechnych, wojskowych lub administracyjnych, są wolne od aplikacji i egzaminu adwokackiego...

Art. 12. Od aplikacji sądowej i adwokackiej oraz egzaminów wolni są nadto:

1) profesorowie i docenci nauk prawniczych w polskich szkołach akademickich;

2) urzędnicy Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, którzy, po złożeniu egzaminu referendarskiego, mają co najmniej 2 lata służby referendarskiej;

3) pisarze hipoteczni i notariusze, nie odpowiadający warunkom art. 11 ust. (1), jeżeli co najmniej przez 3 lata zajmowali swoje stanowiska i poza tym odpowiadają warunkom, wymaganym dla objęcia stanowiska sędziego;

4) ci, którzy odpowiadają warunkom, wymaganym dla objęcia stanowiska sędziego i mają co najmniej 3 lata państwowej służby referendarskiej o charakterze prawniczym.

Dodanie w art. 12 nowego p. 3 zapełnia lukę w prawie dotychczasowym, upośledzającą tych pisarzy hipotecznych i notariuszów, którzy nie odpowiadają warunkom art. 11, ust. 1.

Art. 15. (1) Minister Sprawiedliwości może po wysłuchaniu opinii Naczelnej Rady Adwokackiej zarządzić w drodze rozporządzenia bądź zamknięcie na czas określony listy adwokatów lub listy aplikantów adwokackich, albo obu tych list łącznie, w poszczególnych okręgach lub miejscowościach, bądź ograniczenie liczby nowo wpisanych adwokatów lub aplikantów adwokackich...

(3) Zamknięcie listy adwokatów i ograniczenie liczby wpisów nie dotyczy osób, wymienionych w art. 11 i 12.

Rozdział III. Obowiązki i prawa adwokatów.

Art. 17. (1) Zawód adwokata polega na udzielaniu pomocy prawnej, a w szczególności na obronie i zastępstwie stron w ramach obowiązujących przepisów przed wszystkimi sądami i komisjami dyscyplinarnymi, przed urzędami i instytucjami prawa publicznego, na udzielaniu porad prawnych i opracowywaniu aktów prawnych oraz na wykonywaniu czynności, sprawowanych pod nadzorem władz sądowych...*)

Art. 18. Adwokatowi nie wolno udzielić pomocy prawnej, jeżeli udzielił jej stronie przeciwnej w tej samej bądź związanej z nią sprawie lub brał w niej udział z ramienia władzy publicznej.

Art. 28. (1) Adwokaci opłacają na potrzeby izby składki roczne, ponadto — stosownie do uchwał izby — opłaty na fundusze zapomogowe i ubezpieczeniowe...

(4) Składki, przypadające od adwokata lub aplikanta adwokackiego, opłaty na fundusze specjalne, koszty postępowania dyscyplinarnego oraz grzywny prawomocnie orzeczone, są należnościami publiczno-prawnymi. W razie niewpłacenia ich w terminie oznaczonym, po uprzednim bezskutecznym upomnieniu przez radę adwokacką będą ściągane wraz z ustawowymi odsetkami zwłoki w drodze, przewidzianej dla należności, ściąganych w trybie egzekucji administracyjnej.

Przepis ust. 4 stanowi analogię do przepisów ustawy o izbach lekarskich (Dz. U. R. P. z 1934 r. Nr. 31, poz. 275).

Art. 31. (1) Prawo wybierania do organów ustawowych samorządu adwokackiego mają wszyscy adwokaci izby.

(2) Prawo wybieralności do rady adwokackiej i sądu dyscyplinarnego mają adwokaci, którzy co najmniej od 7 lat są wpisani na listę.

(3) Prawo wybieralności do Naczelnej Rady Adwokackiej i komisji rewizyjnej przy Naczelnej Radzie mają adwokaci, którzy co najmniej od 10 lat są wpisani na listę...

Rozdział IV. Ustrój i działalność izb adwokackich.

Art. 32. Adwokaci i aplikanci adwokaccy, mający siedzibę w okręgu jednego sądu apelacyjnego lub w jego części, określonej w trybie art. 4 ust. (2), tworzą izbę adwokacką.

Art. 33. Organami izby są: 1) walne zgromadzenie adwokatów, 2) rada adwokacka, 3) sąd dyscyplinarny, 4) komisja rewizyjna.

Art. 38. (1) Do zakresu działania rady adwokackiej należą sprawy, wymienione w art. 2 punkty 1 — 3, 5 — 9, 11 i 12 oraz wymierzanie kar porządkowych, przewidzianych w art. 34 ust. (5). **).

(2) Rada adwokacka może udzielić adwokatowi ostrzeżenia za drobne uchybienia, nie dające jeszcze

*) Odpowiednik dotychczasowego art. 16 ust. 1. Por.—*P. N.* Nr 23, 1936 r., str. 3.

**) Do 100 złotych za nieusprawiedliwione nieprzybycie na Walne Zgromadzenie.

podstawy do wszczęcia postępowania dyscyplinarnego.

Zdanie 1 dostosowano do przepisów art. 2 projektu. Przepis ust. 2 stanowi dodatkowy środek podniesienia poziomu adwokatury.

Art. 48. (1) Komisja rewizyjna kontroluje działalność finansową i gospodarczą rady oraz poszczególnych funduszów izby...

Rozdział V. Naczelna Rada Adwokacka.

Art. 49. Do zakresu działania Naczelnej Rady Adwokackiej należą następujące sprawy:

1) przedstawicielstwo interesów zawodowych adwokatury;

2) ustalanie jednolitych zasad wytycznych wykonywania samorządu i zawodu adwokackiego oraz organizacji kształcenia aplikantów, uchwalania regulaminów ramowych dla organów samorządu adwokackiego;

3) nadzór nad działalnością rad adwokackich oraz zatwierdzanie uchwalonych przez nie regulaminów;

4) rozstrzyganie zażaleń na uchwały rad adwokackich;

5) ustalanie wysokości opłaty wpisowej przy wstępowaniu do adwokatury w ramach rzeczowych potrzeb poszczególnych izb;

6) uchwalanie budżetu rocznego Naczelnej Rady Adwokackiej, określanie udziału poszczególnych izb w pokrywaniu wydatków budżetowych Naczelnej Rady Adwokackiej;

7) udzielanie opinii na żądanie władz państwowych o projektach aktów prawodawczych lub rozporządzeń;

8) uchwalanie regulaminów, określających tryb urzędowania Rady, Wydziału Wykonawczego i Sądu Dyscyplinarnego przy Naczelnej Radzie Adwokackiej.

Art. 52. Naczelna Rada Adwokacka na pierwszym organizacyjnym posiedzeniu wybiera spośród członków izb adwokackich, spoza Naczelnej Rady Adwokackiej, Komisję Rewizyjną w składzie 5 członków — celem sprawdzenia rachunkowości Naczelnej Rady Adwokackiej i przygotowania sprawozdania pisemnego, składanego Naczelnej Radzie Adwokackiej następnej kandencji. Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej, po rozpatrzeniu przez Naczelną Radę Adwokacką, komunikuje się izbom adwokackim.

Art. 53. (1) Organem wykonawczym i przygotowawczym Naczelnej Rady Adwokackiej jest Wydział Wykonawczy.

(2) W skład Wydziału Wykonawczego wchodzą:

a) prezes Naczelnej Rady Adwokackiej;

b) 9 członków, wybranych przez Naczelną Radę Adwokacką ze swego grona, z których co najmniej 4 powinno mieć siedzibę w Warszawie.

Art. 57. Uchwały, mające charakter ogólny, podaje Naczelna Rada do wiadomości i stosowania poszczególnym radom adwokackim.

Rozdział VI. Nadzór państwowy.

Art. 60. (1) Minister Sprawiedliwości ma względem rad adwokackich oraz Naczelnej Rady te same uprawnienia nadzorcze, jakie służą Naczelnej Radzie względem poszczególnych rad. Nadzorowi Ministra Sprawiedliwości podlegają również uchwały Naczelnej Rady co do wysokości opłaty wpisowej.

(2) Zarządzenia nadzorcze Ministra Sprawiedliwości nie ulegają zaskarżeniu...

Rozdział VII. Odpowiedzialność dyscyplinarna.

Art. 61. (1) Za naruszenie swych obowiązków lub uchybienie godności stanu adwokat podlega karze dyscyplinarnej.

(2) Adwokat odpowiada również za swoje postępowanie przed wpisem na listę, jeżeli przez nie okazał się niegodnym tego stanowiska.

(3) Postępowanie dyscyplinarne toczy się niezależnie od postępowania karnego o ten sam czyn.

Art. 62. (1) Przewinienia dyscyplinarne, które:

a) naruszają interes Państwa lub Narodu Polskiego, a w szczególności interes wymiaru sprawiedliwości;

b) stanowią zbrodnię lub występek, ścigany w trybie oskarżenia publicznego;

c) naruszają interes materialny innej osoby i popełnione zostały z winy umyślnej —

są występkami dyscyplinarnymi.

(2) Wszystkie pozostałe przewinienia, stanowiące naruszenie obowiązków adwokata lub uchybienie godności stanu —

są wykroczeniami dyscyplinarnymi.

Projekt wprowadza, jako nowość, podział przewinień dyscyplinarnych na występki i wykroczenia. Ze względu na brak w postępowaniu dyscyplinarnym przepisów karnych materialnych, przeprowadzenie ścisłego rozgraniczenia występków i wykroczeń nasuwać musiało wielkie trudności. Projekt przyjął, jako kryterium podziału, bezpośrednie naruszenie interesu publicznego. Wszelkiego zatem rodzaju uchybienia przeciwko zasadom etyki zawodowej, jak również nieumyślne działania na szkodę osoby trzeciej (z reguły klienta) projekt kwalifikuje jako wykroczenie, stawiając te przewinienia na równi z czynami stanowiącymi przestępstwa karne z oskarżenia prywatnego.

Podział przewinień dyscyplinarnych wiąże się z kwestią właściwości oskarżyciela (prokurator i rzecznik dyscyplinarny) oraz z właściwością sądu odwoławczego (Izba do Spraw Adwokatury i Sąd Dyscyplinarny przy Radzie Naczelnej). Wprowadzając nowe zasady właściwości sądu i oskarżyciela, projekt przyjął za podstawę podział rzeczowy, wynikający z charakteru przewinienia, zarzucając dotychczasowe wiązanie tej właściwości z doniesieniem o przewinieniu. Doniesienie bowiem jest okolicznością drugorzędną i nie jest bynajmniej wskaźnikiem wagi przewinienia.

Art. 68. (1) Do orzekania w sprawach dyscyplinarnych powołane są:

1) sąd dyscyplinarny izby adwokackiej,

2) Sąd Dyscyplinarny przy Naczelnej Radzie Adwokackiej i

3) Izba do Spraw Adwokatury przy Sądzie Najwyższym.

(2) Dla członków Naczelnej Rady Adwokackiej, Sądu Dyscyplinarnego i Komisji Rewizyjnej przy Naczelnej Radzie Adwokackiej (art. 52) pierwszą i ostatnią instancję stanowi Izba do Spraw Adwokatury.

(3) Dla członków rady adwokackiej, sądu dyscyplinarnego i komisji rewizyjnej Izby (art. 33 p. 2 — 4) pierwszą instancję dyscyplinarną stanowi

Sąd Dyscyplinarny przy Naczelnej Radzie Adwokackiej, drugą zaś i ostatnią Izba do Spraw Adwokatury.

(4) Do orzekania w innych sprawach powołane są w pierwszej instancji sądy dyscyplinarne izb adwokackich. Drugą i ostatnią instancję stanowi Izba do Spraw Adwokatury — w sprawach o występki dyscyplinarne i Sąd Dyscyplinarny przy Naczelnej Radzie Adwokackiej — w sprawach o wykroczenia dyscyplinarne.

Art. 75. (1) Postępowanie dyscyplinarne toczy się na wniosek właściwego oskarżyciela. Przed wydaniem każdego orzeczenia sąd wysłuchuje wniosku oskarżyciela.

(2) W sprawach o występki dyscyplinarne oskarżycielem jest prokurator sądu apelacyjnego. Rzecznik dyscyplinarny może jednak popierać oskarżenie obok prokuratora i ma samodzielne prawo zaskarżania orzeczeń.

(3) W sprawach o wykroczenia dyscyplinarne oskarżycielem jest rzecznik dyscyplinarny. Prokurator sądu apelacyjnego może przyłączyć się do oskarżenia i wnosić środki odwoławcze, jeżeli uzna, że interes publiczny tego wymaga.

(4) Rzecznik dyscyplinarny jest zawisły od rady, z ramienia której działa.

Art. 86. (1) Od wyroku sądu dyscyplinarnego służy odwołanie obwinionemu, jeżeli go skazano na karę dyscyplinarną, oskarżycielowi — jeżeli sąd wbrew jego wnioskowi wydał wyrok uniewinniający, umarzający postępowanie lub skazujący na karę łagodniejszą, a ponadto prokuratorowi, który zażądał doręczenia wyroku w myśl art. 85 ustęp (2).

(2) Jeżeli prokurator w odwołaniu domaga się zakwalifikowania czynu jako występek dyscyplinarny — właściwą do rozpoznania odwołania jest Izba do Spraw Adwokatury przy Sądzie Najwyższym.

(3) Odwołanie składa się w sądzie pierwszej instancji w ciągu dni 14 od daty doręczenia odpisu wyroku.

(4) W razie śmierci obwinionego przed upływem terminu do złożenia odwołania, prawo odwołania służy jego małżonkowi, krewnym w linii prostej i rodzeństwu — w ciągu miesiąca od dnia śmierci obwinionego.

Art. 92. (1) Świadkowie i biegli za niestawiennictwo i odmowę zeznań ulegają karom według zasad kodeksu postępowania karnego. Przepis ten nie ma zastosowania, jeżeli świadka lub biegłego nie pouczono uprzednio o skutkach niestawiennictwa lub odmowy zeznań.

(2) O wymierzenie kary sąd lub oskarżyciel dyscyplinarny zwraca się do sądu grodzkiego, właściwego według miejsca zamieszkania świadka lub biegłego.

(3) O sprowadzenie świadka lub biegłego pod przymusem sąd lub rzecznik dyscyplinarny zwraca się do prokuratora właściwego sądu okręgowego.

Rozdział VIII. Aplikanci adwokaccy.

Art. 97. (1) Patronem może być adwokat, który co najmniej od lat 7 wpisany jest na listę adwokatów, nie jest ograniczony w swych prawach zgodnie z art. 46 ust. (2), 65 lub 82 prawa niniejszego i uzyskał zezwolenie rady adwokackiej na objęcie patronatu. Do okresu lat 7 wlicza się okres służby sądowej na stanowisku sędziego lub prokuratora na zasadach art. 31 ust. (5).

(2) Rada adwokacka może odmówić zezwolenia, jeżeli adwokat wskutek szczupłych rozmiarów czynności zawodowych nie daje rękojmi odpowiedniego kierowania zawodowym wychowaniem i wykształceniem aplikanta.

(3) Adwokat może zatrudniać u siebie tylko jednego aplikanta. Rada adwokacka władna jest w wyjątkowych wypadkach zezwolić adwokatowi na przyjęcie drugiego aplikanta.

Konieczność podniesienia poziomu adwokatury wywołuje w pierwszym rzędzie potrzebę podwyższenia warunków, od których zależy sprawowanie obowiązków patrona. Stąd też przepis ust. 1 art. 100 prawa z r. 1932 uległ znacznemu zaostrzeniu. Prawo patrona do posiadania 3 lub więcej aplikantów skreślono, ponieważ im więcej aplikantów w kancelarii patrona, — tym mniej kształcenia zawodowego.

Art. 101. Aplikacja adwokacka trwa dwa lata. Do okresu tego rada adwokacka może zaliczyć czas poprzedniej służby państwowej na zasadzie art. 31 ust. (5).

Art. 102. (1) Aplikant adwokacki obowiązany jest pracować w kancelarii patrona i pod jego rzeczywistym kierownictwem, tudzież uczestniczyć w pracach organizowanych przez radę adwokacką celem zawodowego kształcenia aplikantów.

(2) Aplikant adwokacki będzie otrzymywał od patrona wynagrodzenie za pracę w jego kancelarii. Minimum tego wynagrodzenia określa rada adwokacka dla swojej izby. Zatrudnienie aplikantów bez wynagrodzenia jest wzbronione.

Art. 104. (1) Aplikant może zastępować patrona swego w sądach i urzędach, z wyjątkiem Sądu Najwyższego, Najwyższego Trybunału Administracyjnego oraz Trybunału Kompetencyjnego, na mocy szczególnego w każdej sprawie upoważnienia patrona i pod jego odpowiedzialnością.

(2) Zastępcą przed sądem apelacyjnym może być aplikant adwokacki, mający co najmniej rok aplikacji adwokackiej.

Art. 108. (1) Wykreśleniu z listy aplikantów adwokackich, poza przypadkami, przewidzianymi w art. 46 prawa niniejszego w stosunku do adwokata, podlegają ci aplikanci, — którzy:

a) bez usprawiedliwionej przyczyny nie zgłosili się w ciągu 6 miesięcy od ukończenia aplikacji do egzaminu adwokackiego lub nie zgłosili się do egzaminu ponownego w terminie ustalonym przez komisję egzaminacyjną (art. 105);

b) nie uzyskali zezwolenia na przystąpienie do egzaminu po raz trzeci lub złożyli trzeci egzamin z wynikiem niepomyślnym;

c) w ciągu 6 miesięcy od daty złożenia egzaminu adwokackiego nie obrali siedziby albo bez usprawiedliwionej przyczyny nie uiścili opłaty wpisowej lub nie złożyli ślubowania.

(2) Obranie siedziby w miejscowości, objętej zamknięciem listy lub z przekroczeniem ograniczonej liczby wpisów, jest nieważne.

Ustalony w art. 109 p. a) prawa z r. 1932 okres 2 lat, w ciągu których aplikant może nie poddawać się egzaminowi, skrócono do 6 miesięcy, dla zapobieżenia działaniu na zwłokę ze strony aplikantów, nie żywiących nadziei na zdanie egzami-

nu. W tym samym celu zmieniono brzmienie p. b) oraz dodano p. c).

Przyjęte zmiany mają na celu niedopuszczenie do tego, by aplikanci, pragnący obrać siedzibę w miejscowościach objętych zamknięciem listy oczekiwali latami na ich otwarcie, zachowując przez cały ten czas charakter aplikanta adwokackiego. Zamknięcie listy może być podyktowane tylko względami na interes publiczny oraz interes samej adwokatury i ma na celu zapobieżenie powstawaniu nadmiernej liczby adwokatów i ich pauperyzacji. Wobec tego byłoby niecelowym pozwalanie aplikantom adwokackim na pozostawanie w tych miejscowościach, wtedy, gdy w innych daje się odczuwać brak adwokatów. Skłonienie aplikanta adwokackiego do obrania siedziby w jednej z tych miejscowości, w której będzie on potrzebny i znajdzie możność należytego zarobkowania, leżeć będzie także w jego własnym interesie.

Rozdział IX. Przepisy przejściowe i końcowe.

Art. 115. Adwokaci, wpisani na listę w chwili wejścia w życie prawa niniejszego, stają się adwokatami w rozumieniu tego prawa i zachowują swoje dotychczasowe prawo patronatu, jeżeli już mają aplikantów.

Art. 116. Kto, będąc już adwokatem, skreślony został z listy wskutek przejścia do służby w instytucji prawa publicznego, będzie na żądanie wpisany na listę, jeżeli odpowiada warunkom, wymienionym w art. 10 p. 1 — 4.

Art. 122. (1) Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. Jednocześnie traci moc prawo o ustroju adwokatury z dn. 7 października 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 733), z wyjątkiem art. 122 i 130 ust. (3). Wydane na mocy tego prawa rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości zachowują jednak swoją moc nadal do czasu zastąpienia ich nowymi...

NIEPODZIELNOŚĆ GOSPODARSTW WIEJSKICH

Do laski marszałkowskiej przyjęty został złożony przez P. Posła *Franciszka Bartczaka* projekt ustawy o niepodzielnych gospodarstwach wiejskich (druk sejmowy Nr. 343). Ze względu na wagę tego projektu, którym niebawem się zajmiemy, uważamy za konieczne przedstawić go narazie w obszernych dosłownych wyciągach:

Rozdział I. Przepisy ogólne.

Art. 1. (1) Gospodarstwa wiejskie, uznane za gospodarstwa niepodzielne, podlegają ograniczeniom w zakresie prawa rozporządzania nimi oraz specjalnym zasadom dziedziczenia.

(2) Właścicielom tych gospodarstw przysługiwać będą ułatwiania i przywileje przewidziane w ustawie niniejszej i w przepisach szczególnych.

(3) Węzeł niepodzielności posiada charakter rzeczowy i jest skuteczny wobec następców prawnych właściciela.

Art. 3. (1) Za niepodzielne może być uznane tylko takie gospodarstwo wiejskie, które przedstawia całość gospodarczą, wystarczającą dla produktywnego zużycia pracy i dla zaspokojenia potrzeb bytowych i kulturalnych właściciela oraz jego rodziny.

(2) Obszar gospodarstwa niepodzielnego nie może przekraczać norm obszarowych, które dla gospodarstw grupy A zostały określone w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. o konwersji i uporządkowaniu długów rolniczych (Dz. U. R. P. z 1936 r. Nr 5, poz. 59) i rozporządzenia Ministrów Skarbu oraz Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 14 grudnia 1934 r. o zaliczeniu gospodarstw wiejskich do grupy A i B w związku z konwersją i uporządkowaniem długów rolniczych (Dz. U. R. P. Nr 110 poz. 983).

Art. 5. (1) Gospodarstwo wiejskie może być uznane za niepodzielne na wniosek lub za zgodą właściciela orzeczeniem właściwej władzy.

(2) Oświadczenie właściciela o wyrażeniu zgody na uznanie gospodarstwa za niepodzielne może być złożone w akcie notarialnym, w protokule sądowym, w piśmie prywatnym z podpisem zaświadczonym przez notariusza, sąd lub zarząd gminy, oraz w testamencie także własnoręcznym...

Art. 7. Władza przeprowadzająca parcelację lub sprawująca nadzór nad parcelacją może zezwolenie na nabycie działki uzależnić od oświadczenia przez kandydata na nabywcę zgody na uznanie gospodarstwa za niepodzielne. Jeżeli nabywana działka przeznaczona jest na powiększenie posiadanego już gospodarstwa, władza może zezwolenie na nabycie uzależnić od wyrażenia zgody na uznanie całego gospodarstwa w zwiększonym obszarze za gospodarstwo niepodzielne.

Art. 8. Sąd, notariusz i wszelka inna władza, wobec której złożone zostało oświadczenie zgody na uznanie gospodarstwa za niepodzielne, przesyłają niezwłocznie dokument zawierający to oświadczenie lub jego odpis, władzy właściwej do wydania orzeczenia o uznaniu gospodarstwa za niepodzielne. Władza ta wdraża z urzędu postępowanie o uznanie gospodarstwa za niepodzielne.

Art. 9. (1) Orzeczenie prawomocne uznające gospodarstwo za niepodzielne podlega ujawnieniu w księdze hipotecznej.

(2) O wszczęciu postępowania o uznanie gospodarstwa za niepodzielne wnosi się do księgi hipotecznej ostrzeżenie (prenotację) ulegające zapisaniu na przesłany władzy hipotecznej wniosek władzy, przed którą toczy się postępowanie. Wniesienie ostrzeżenia ma ten skutek, że do czasu ukończenia postępowania żaden akt rozporządzenia nieruchomością ani obciążenia jej nie może być dokonany, pod całkowitą i z samego prawa następującą nieważnością aktu.

(3) Jeżeli nieruchomość nie ma urządzonej hipoteki, zamiast ostrzeżenia, przewidzianego w ustępie poprzednim, wnosi się odpowiednią wzmiankę do wykazu zajętych nieruchomości niehipotekowanych, prowadzonego w myśl art. 656 § 2 k. p. c.; skuteczność tej wzmianki jest taka sama jak wzmianki wniesionej do księgi hipotecznej.

Rozdział II. Ograniczenia w zakresie prawa rozporządzenia gospodarstwem niepodzielnym.

Art. 10. (1) Rozporządzanie umowne prawem własności gospodarstwa niepodzielnego lub prawem

czasowego korzystania z całości lub części takiego gospodarstwa oraz obciążania go służebnościami jest dozwolone tylko za uprzednim zezwoleniem władzy.

(2) Do udziału w licytacji gospodarstwa niepodzielnego niezbędne jest uprzednie zezwolenie władzy.

Art. 14. (1) Umowy zdziałane wbrew przepisom rozdziału niniejszego są z mocy prawa nieważne.

(2) Osoba, która weszła w posiadanie całości lub części gospodarstwa niepodzielnego, na podstawie umowy nieważnej w myśl przepisu ustępu poprzedniego, podlegać będzie natychmiastowej eksmisji; w żadnym razie nie służy jej prawo retencji, chociażby zachodziły warunki dla korzystania z tego prawa według zasad kodeksu cywilnego...

Rozdział III. Zasady dziedziczenia gospodarstw niepodzielnych.

Art. 15. (1) Dziedziczenie gospodarstwa niepodzielnego podlega przepisom, zawartym w kodeksie cywilnym i ustawach szczególnych ze zmianami i uzupełnieniami w niniejszym rozdziale wymienionymi.

Art. 16. (1) Majątek pozostawiony przez spadkodawcę dzieli się na masę spadkową specjalną i masę spadkową ogólną.

(2) Masa spadkowa specjalna obejmuje gospodarstwo niepodzielne, należące do spadku z przynależnościami tego gospodarstwa, oraz dokumenty i pamiątki rodzinne.

(3) Masa spadkowa ogólna obejmuje cały majątek spadkowy z wyłączeniem masy spadkowej specjalnej.

Art. 17. (1) Dziedzic jest to osoba powołana do dziedziczenia masy spadkowej specjalnej na zasadach przewidzianych w rozdziale niniejszym.

(2) Spadkobierca zwykły jest to osoba powołana do dziedziczenia według zasad kodeksu cywilnego.

Art. 18. Przymiot dziedzica nabywa się: a) z woli właściciela (art. 21 i 22); b) z mocy powołania ustawowego (art. 25); c) z mocy powołania przez wyrok sądu (art. 28).

Art. 19. (1) Dziedzicem może być tylko osoba fizyczna, posiadająca obywatelstwo polskie.

(2) Nie może być dziedzicem osoba:

a) prawomocnie skazana wyrokiem sądu karnego na pozbawienie praw za przestępstwo popełnione przed otwarciem spadku;

b) prawomocnie uznana w chwili otwarcia spadku za pozbawioną własnej woli.

Art. 20. (1) Do dziedziczenia masy spadkowej specjalnej, obejmującej jedno gospodarstwo niepodzielne, jest powołany jeden dziedzic z wyłączeniem wszystkich innych spadkobierców zwykłych.

(2) Gdy masa specjalna, obejmując dwa lub więcej gospodarstw niepodzielnych, do dziedziczenia całej masy z mocy powołania ustawowego jest powołany jeden dziedzic. Wyjątek zachodzi tylko w przypadku, gdy spadkodawca pozostawił dwóch lub więcej zstępnych. W takim przypadku dziedzicami są ci zstępni, a jeżeli liczba zstępnych jest większa od liczby gospodarstw niepodzielnych, należących do masy specjalnej, dziedzicami jest tylu z pośród zstępnych w porządku tytułów pierwszeństwa, ile gospodarstw niepodzielnych znajduje się w masie specjalnej. Jeden ze zstępnych, mający najlepszy tytuł pierwszeństwa, jest dziedzicem głównym. Staje się on właścicielem wybranego przez siebie gospodarstwa, a gdy liczba gospodarstw jest większa od liczby powołanych dziedziców, także właścicielem tych gospodarstw, które pozostaną po wybraniu przez każdego z współpowołanych, w porządku tytułów pierwszeństwa, po jednym gospodarstwie. Na dziedzica głównego przechodzą dokumenty i pamiątki rodzinne.

(3) Gdy masa obejmuje dwa lub więcej gospodarstw niepodzielnych, przymiot dziedzica z woli właściciela lub z powołania przez wyrok sądu może być nadany jednej lub większej liczbie osób, z zachowaniem zasady, że tylko jedna osoba fizyczna może przez dziedziczenie nabyć własność pojedyńczego gospodarstwa. Gdy testament powołuje na dziedziców kilka osób łącznie bez oznaczenia, jakie gospodarstwo ma przypaść każdej z tych osób, mają analogiczne zastosowanie przepisy o wyborze gospodarstwa przez dziedzica głównego i pozostałych, przewidziane w ustępie poprzednim.

Art. 21. (1) Właściciel gospodarstwa niepodzielnego może w drodze testamentu ustanowić dziedzicem wskazaną przez siebie osobę, godną i zdolną do dziedziczenia oraz czyniącą zadość wymogom art. 19.

(2) Testamentowy wybór dziedzica zachowuje ważność, chociażby pozostałe rozporządzenia tegoż testamentu ulegały unieważnieniu z innych przyczyn, aniżeli brak zdolności testatora albo istnienie wad oświadczenia woli.

(3) Jeżeli testament ustanawia kilka osób łącznie dziedzicami jednego gospodarstwa niepodzielnego, dziedzicem zostaje ten z pośród łącznie ustanowionych, który miałby najlepszy tytuł pierwszeństwa przy dziedziczeniu beztestamentowym.

(4) Zapis szczególny gospodarstwa niepodzielnego jest równoznaczny z ustanowieniem dziedzica dla tego gospodarstwa.

Art. 22. Rozporządzenie za życia własnością gospodarstwa niepodzielnego przez darowiznę jawną lub ukrytą jest równoznaczne z ustanowieniem dziedzica i z chwilą śmierci darczyńcy na obdarowanego przechodzą wszystkie prawa dziedzica oraz obowiązki dziedzica, przewidziane w art. 30, 31 i 32.

Art. 24. (1) Majątek, wchodzący w skład masy specjalnej stanowi w całości część rozporządzalną właściciela, choćby wartość jego przekraczała część rozporządzalną określoną przez kodeks cywilny. Jednak nieważne jest zwolnienie dziedzica od obowiązków w art. 30, 31 i 32 przewidzianych.

(2) Swoboda właściciela gospodarstwa niepodzielnego w wyborze dziedzica w drodze testamentu lub w sposób w art. 22 przewidziany ulega tylko następującym ograniczeniom:

a) nieważne jest wyznaczenie dziedzica z pominięciem żyjących zstępnych godnych i zdolnych do dziedziczenia;

b) nieważne jest ustanowienie dziedzicem zstępnego z dalszych małżeństw z pominięciem żyjących zstępnych z poprzednich związków małżeńskich.

Art. 25. (1) W braku dziedzica ustanowionego z woli właściciela ustawa niniejsza powołuje do dziedziczenia gospodarstwa niepodzielnego krewnych zmarłego właściciela, oraz męża zmarłej właścicielki, w porządku następujących grup: a) zstępni, b) uznane dzieci nieślubne; c) rodzice; d) rodzeństwo; e) mąż...

Art. 28. (1) W braku osoby, która byłaby powołana zgodnie z przepisami art. 25, przymiot dziedzica zostaje nadany wyrokiem sądu jednej lub kilku osobom (art. 20 ust. (3), przy czym sąd dokonywując wyboru winien się w miarę możności kierować domniemaną wolą zmarłego właściciela, zasadą pierwszeństwa mężczyzny, zasadą starszeństwa

i przygotowaniem wybranej osoby do prowadzenia gospodarstwa wiejskiego.

(2) Jeżeli istnieją osoby powołane do dziedziczenia według zasad ogólnych kodeksu cywilnego sąd może nadać przymiot dziedzica tylko jednej lub kilku (art. 20 ust. (3) z pośród tych osób.

(3) Wyrok nadający przymiot dziedzica traci moc tylko w przypadku późniejszego odnalezienia ważnego testamentu, lub późniejszego zgłoszenia się godnej i zdolnej do dziedziczenia, odpowiadającej wymogom art. 19 osoby, należącej do jednej z grup wymienionych w art. 25. Przepisy kodeksu cywilnego o warunkach i skutkach przedawnienia nabywczego i umarzającego pozostają nienaruszone

Art. 29. (1) Przez przyjęcie spadku dziedzic nabywa własność gospodarstwa niepodzielnego i, jeżeli nie jest równocześnie jedynym spadkobiercą zwykłym, staje się dłużnikiem masy spadkowej ogólnej w sumie pieniężnej równej 70% szacunku nabytego gospodarstwa. Suma ta jest przedmiotem działów łącznie z masą spadkową ogólną. Dziedzic powołany z woli właściciela może być rozporządzeniem właściciela zwolniony w całości lub częściowo od tego ciężaru.

(2) 30% szacunku aktywów gospodarstwa a także dokumenty i pamiątki rodzinne stanowią przedwiązek dziedzica. Jeżeli kilka gospodarstw niepodzielnych obejmuje kilku dziedziców, każdy z nich ma przedwiązek równy 30% szacunku aktywów nabywanego gospodarstwa, a dokumenty i pamiątki rodzinne stanowią dodatkowy przedwiązek dziedzica głównego.

Art. 33. (1) Długi uprzywilejowane i hipotecznie ciążące na nabywanym gospodarstwie przechodzą na dziedzica. Łączna suma tak przejętych zobowiązań podlega zaliczeniu na poczet długu na rzecz masy spadkowej ogólnej, o którym mówi art. 29 (1).

(2) Wierzyciele spadkodawcy nie zabezpieczeni przywilejem ani hipoteką, mogą poszukiwać zaspokojenia tylko z masy spadkowej ogólnej.

(3) Wierzyciele hipoteczni nie mogą poszukiwać zaspokojenia z masy spadkowej ogólnej, chyba, że się zrzekną hipoteki.

Art. 34. (1) Przedmiotem działów spadkowych jest masa spadkowa ogólna oraz należna tej masie od dziedzica wierzytelność pieniężna, o której mówi art. 29 ust. (1).

(2) Dziedzic uczestniczy w działach masy spadkowej ogólnej, chyba, że nie posiada przymiotu spadkobiercy zwykłego. Udział jego określa kodeks cywilny. Przedwiązek otrzymany nie podlega zaliczeniu na udział.

Art. 35. Sąd przeprowadzający działy sądowe może, kierując się względami słuszności, policzyć na udział spadkobiercy następujące korzyści, otrzymane z majątku spadkodawcy za jego życia:

a) wydatki na wykształcenie średnie i wyższe spadkobiercy, jeżeli takiego samego wykształcenia nie otrzymało jego rodzeństwo, uczestniczące w działach;

b) wydatki na pokrycie kosztów obrony w procesie karnym spadkobiercy;

c) wydatki na zapłatę długów spadkobiercy;

d) wydatki na urządzenie samodzielnego gospodarstwa lub warsztatu pracy spadkobiercy;

e) inne wydatki o charakterze znaczniejszych świadczeń majątkowych, których uwzględnienie sąd uzna za celowe i odpowiadające słuszności, oraz zwyczajom miejscowym.

(2) Obowiązujące obecnie przepisy o powrotach (komportacji) darowizn i zapisów, pozostają w mocy.

(3) Okoliczności, o których mowa w ust. (1) mogą być dowodzone dowodem ze świadków oraz z przesłuchania stron. Przy ustalaniu sumy wydatków, która ma ulec zaliczeniu na udział, ma odpowiednie zastosowanie art. 343 k. p. c.

Art. 36. (1) Sąd przeprowadzający działy sądowe władny jest według swego uznania określić termin lub terminy spłat działowych, formę spłat, oraz orzec, czy odroczone sumy spłat podlegają oprocentowaniu, a także określić ewentualną stopę procentową — nie wyższą jednak, niż 3% rocznie.

(2) Sąd ten władny jest także, przed prawomocnym zakończeniem postępowania, określić sumy natychmiast płatnych zaliczek na poczet spłaty spadkowej, mającej przypaść uczestnikowi działów. Obowiązek zapłaty tych zaliczek sąd włoży na dziedzica. Postanowienie określające sumę zaliczek jest zarządzeniem tymczasowym, przewidzianym w przepisach księgi II k. p. c. Jest ono natychmiast wykonalne.

Rozdział IV. Ulgi i przywileje.

Art. 37. Jeżeli gospodarstwo wiejskie uznane za niepodzielne nie posiada urządzonej hipoteki, nastąpi z urzędu wywołanie hipoteki dla tego gospodarstwa.

Art. 39. (1) Długi obciążające gospodarstwo i jego właściciela w dniu uznania gospodarstwa za niepodzielne, podlegają uporządkowaniu.

(2) Globalna suma długów z wszelkich tytułów, pozostała w wyniku uporządkowania, jako obciążająca gospodarstwo wiejskie i jego właściciela, nie może przekraczać 50% szacunku gospodarstwa wiejskiego. Obsługa roczna tych długów z tytułu odsetek oraz spłaty kapitału nie może przekraczać pieniężnej równowartości 2 q żyta na jeden ha. Jako wartość 1 q żyta przyjmuje się wartość osiąganą przeciętnie przez producentów rolnych w danym powiecie w ciągu 12 miesięcy poprzedzających datę uprawomocnienia się orzeczenia o uznaniu gospodarstwa za niepodzielne.

(3) Z chwilą zgłoszenia wniosku o uznanie gospodarstwa za niepodzielne, aż do ukończenia postępowania, wszczętego na skutek tego wniosku, oraz uprawomocnienia się orzeczeń, wydanych w zakresie uporządkowania długów wnioskodawcy, żadna egzekucja przeciwko wnioskodawcy nie może być wszczęta, a wszczęta ulega zawieszeniu. Wyjątek stanowią egzekucje z tytułu należności publiczno-prawnych oraz z tytułu należności instytucyj kredytu długoterminowego.

(4) Ministrowie: Sprawiedliwości, Skarbu oraz Rolnictwa i Reform Rolnych określą w drodze rozporządzeń szczegółowe zasady, według których przeprowadzone będzie uporządkowanie długów, o których mowa w ustępach poprzednich, i szczegółowe zasady postępowania w tych sprawach.

Art. 40. (1) Dla gospodarstw niepodzielnych obniża się państwowy podatek gruntowy, oraz pobierane łącznie z nim dodatki do tego podatku do 50% norm ustawowych. Ulga ta obowiązuje od dnia uprawomocnienia się orzeczenia, uznającego gospodarstwo za niepodzielne...

Art. 41. Dochód osiągnięty z gospodarstwa niepodzielnego nie ulega zaliczeniu do podstaw wymiaru podatku dochodowego.

Art. 42. Nabycie w drodze spadku, testamentu oraz darowizny gospodarstwa niepodzielnego, wolne jest od podatku od spadków i darowizn.

Art. 43. Gospodarstwa niepodzielne mają pierwszeństwo przy uzyskiwaniu kredytów na spłaty ro-

dzinne, kredytów rejestrowych i zaliczkowych, oraz kredytów na cele inwestycyjne, udzielanych przez Państwowy Bank Rolny z funduszów własnych i Skarbu Państwa.

Art. 44. (1) Ulgowej stawce opłaty stemplowej w wysokości 1% ulegają akty notarialne, stwierdzające umowę o nabycie nieruchomości gruntowej wolnej od węzła niepodzielności, jeżeli w wyniku tej umowy własność działki gruntu, odpowiadającej ze względu na obszar i właściwości warunkom określonym w art. 3, przechodzi na jedną osobę fizyczną, posiadającą obywatelstwo polskie, a osoba ta oświadczy w tymże akcie notarialnym swą zgodę na uznanie nabywanego działu ziemi za gospodarstwo niepodzielne.

(2) Ta sama ulga ma zastosowanie do aktów notarialnych, stwierdzających umowę o działy dobrowolne spadku, w skład którego wchodzi gospodarstwo wiejskie wolne od węzła niepodzielności, jeżeli w wyniku aktu jedna osoba fizyczna, posiadająca obywatelstwo polskie, staje się właścicielem gospodarstwa wiejskiego, odpowiadającego normom, określonym w art. 3, albo powstają dwa lub więcej gospodarstw wiejskich, posiadających ze względu na obszar, właściwości gospodarstwa i osobę nabywwającego je warunki przewidziane w art. 3 i 4 dla uznania tych gospodarstw za niepodzielne, — jeżeli wszystkie osoby nabywające z mocy tego aktu wyłączną własność gospodarstw wiejskich oświadczą w akcie ich zgodę na uznanie tych gospodarstw za niepodzielne. Jeżeli przedmiotem działów jest prócz gospodarstwa wiejskiego inny jeszcze majątek, ulgowa stawka może mieć zastosowanie tylko do tej części podstawy wymiaru opłaty stemplowej, która odpowiada wartości gospodarstwa, mającego być uznanym za niepodzielne.

(3) Ta sama ulga ma zastosowanie do przypadku licytacji gospodarstwa wiejskiego, wolnego od węzła niepodzielności, a odpowiadającego ze względu na obszar i właściwości gospodarstwa warunkom przewidzianym w art. 3, jeżeli nabywca z licytacji oświadczy w ciągu dni trzech od daty uprawomocnienia się przybicia, swą zgodę na uznanie gospodarstwa za niepodzielne, a w osobie jego zachodzą warunki, przewidziane w art. 4.

(4) Warunkiem zastosowania ulg, o których mowa w niniejszym artykule, jest przedstawienie notariuszowi przy akcie lub w przypadku licytacji, sądowi przeprowadzającemu tę licytację w ciągu 10 dni po uprawomocnieniu się przybicia, zaświadczenie właściwego organu opiniodawczego, stwierdzającego że gospodarstwo wiejskie, stanowące przedmiot aktu lub licytacji, posiada warunki dla uznania go za niepodzielne.

(5) Jeżeli w postępowaniu dalszym, wszczętym z urzędu, o uznanie gospodarstwa za niepodzielne, zapadnie prawomocne orzeczenie, odmawiające uznania gospodarstwa za niepodzielne, ulga w artykule niniejszym przyznana traci moc i różnica pomiedzy wniesioną opłatą, a opłatą obliczoną według pełnych stawek, ulega ściągnięciu.

(6) Notariusz sporządzający akt, o którym mowa w niniejszym artykule, winien z urzędu uprzedzić strony, że do czasu ukończenia postępowania o uznanie gospodarstwa za niepodzielne, żaden akt rozporządzenia nierucohmością nie może być dokonany pod całkowitą i z samego prawa następującą nieważnością aktu. Notariusz z urzędu umieści w księdze hipotecznej wzmiankę, przewidzianą w art. 9 ust. (2), lub też skieruje do sądu grodzkiego wniosek o wpisanie wzmianki, przewidzianej w art. 9 ust. (3) do wykazu zajętych nieruchomości niehipotekowanych.

Art. 45. Przewidziane w przepisach o opodatkowaniu spadków i darowizn stawki podatku ulegają obniżeniu do 25% ich wysokości w następujących przypadkach:

a) jeżeli przedmiotem darowizny jest wolne od węzła niepodzielności gospodarstwo wiejskie, odpowiadające ze względu na obszar i właściwości wymogom art. 3, w obdarowanym zachodzą warunki, przewidziane w art. 4, a w akcie darczyńca oświadczył swą zgodę na uznanie gospodarstwa za niepodzielne;

b) jeżeli podatek spadkowy ulega pobraniu od testamentowego nabycia własności gospodarstwa wiejskiego wolnego od węzła niepodzielności, odpowiadającego ze względu na obszar i właściwości warunkom, przewidzianym w art. 3, przez osobę czyniącą zadość wymogom art. 4, a testator umieścił w testamencie oświadczenie zgody na uznanie gospodarstwa za niepodzielne, albo legatariusz, przed złożeniem zeznania o podatku spadkowym, złoży właściwej władzy wniosek o uznanie gospodarstwa za niepodzielne;

c) jeżeli podatek spadkowy ulega pobraniu od nabycia w drodze spadku własności gospodarstwa wiejskiego, wolnego od węzła niepodzielności, odpowiadającego ze względu na obszar i właściwości warunkom, przewidzianym w art. 3, przez osobę odpowiadającą wymogom co do osoby, przewidzianym w art. 4, a osoba ta przed złożeniem zeznania do podatku spadkowego złoży właściwej władzy wniosek o uznanie gospodarstwa za niepodzielne.

(2) Przepis art. 44 ust. (4), (5) i (6) mają odpowiednie zastosowanie.

Art. 48. (1) Wynagrodzenie stosunkowe notariuszów za sporzadzanie aktów notarialnych, o których mówi art. 44 i 45, obniża się do 25% stawek, przewidzianych przez obowiązujące przepisy.

(2) Wynagrodzenie stosunkowe pisarzy hipotecznych za czynności związane z ujawnieniem wpisów, przewidzianych w postępowaniu o uznanie gospodarstwa za niepodzielne, oraz za czynności związane z wywołaniem i pierwiastkową regulacją hipoteki, obniża się do 25% stawek, przewidzianych przez obowiązujące przepisy. Wynagrodzenie to, a także koszt książki hipotecznej bedzie pokryte z budżetu Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych.

(3) Koszty pomiarów i sporządzenie dokumentów pomiarowych dla pierwiastkowej regulacji hipoteki, pokryte będą z budżetu Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych.

Art. 59. Ustawa niniejsza nie ma zastosowania do gruntów określonych z art. 53 Rozp. Pr. z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. z 1928 r. Nr 13 poz. 202).

Art. 60. Do nieruchomości niepodzielonych w rozumieniu niniejszej ustawy nie stosuje się rozporządzenia tymczasowego Rady Ministrów z dnia 1 września 1919 r. normującego przenoszenie własności nieruchomości ziemskich (Dz. U. R. P. z 1919 r. Nr 73 poz. 428), oraz rozporządzenia Niemieckiej Rady Związkowej z 15 marca 1918 r. o obrocie nieruchomościami ziemskimi i art. 54 ustawy z dnia 28 grudnia 1925 r. o wykonaniu reformy rolnej (Dz. U. R. P. z 1926 r. Nr 1 poz. 1).

„KSIĘGI UMÓW" NA ZIEMIACH WSCHODNICH

W Nr. 2 r. b. (str. 7) podaliśmy tekst rządowego projektu ustawy w sprawie zmiany art. 6 rozporządzenia Prezydenta Rzpltej z 14.X.1927 r. o uchyleniu odrębności stanowych (Dz. Ust. Nr. 92, poz. 824).

Jak to wynikało z brzmienia samego tekstu i z wywodów uzasadnienia, projektowana ustawa utrzymywała dotychczasowy stan rzeczy w zakresie aktów (umów), wprowadzając rzecz zupełnie nową. mianowicie — dopuszczalność sporządzania w „księgach umów" testamentów, jeżeli obszar testowanego gruntu nie przekracza 5 ha. wartość zaś innego majątku — 2.000 zł.

Sejmowa Komisja prawnicza (druk Nr 363) w dążeniu „do objęcia ustawą szerszych warstw rolniczych" — poszła dalej i wprowadziła do projektu rządowego następujące poprawki:

akty (umowy) w „księgach" (oczywiście — z wyłączeniem tych, dla których jest wymagana forma notarialna) mogą być sporządzane przy wartości do 3.000 zł. (według obecnie obowiązującego stanu prawnego, utrzymywanego przez projekt rządowy— tylko do 2.000 zł.);

testamenty mogą być sporządzane w „księgach", jeżeli obszar testowanego gruntu nie przekracza 15 ha (zamiast — 5 ha), wartość zaś innego majątku— 3.000 zł. (zamiast — 2.000 zł.).

Na 47. plenarnym posiedzeniu Sejmu w dniu 25 lutego r. b. sprawozdanie Komisji prawniczej przedstawił P. Pos. *Smoczkiewicz*, po czym w związku z przedstawioną przez Komisję rezolucją, o której piszemy na innym miejscu (str. 6), dyskusja niemal zupełnie ominęła sam projekt ustawy, który został przez Sejm uchwalony w II i III czytaniu (obecnie głos ma — Senat).

Tak się przedstawia strona historyczna sprawy nad którą nie podobna przejść do porządku dziennego, gdyż stoimy wobec projektu prawodawczego. który zmierza do utrwalenia i pogłębienia nienormalnego stanu rzeczy na Ziemiach Wschodnich.

W związku z tym ogłaszamy następujące słuszne uwagi, jakie otrzymaliśmy od znawcy stosunków prawnych i społeczno - kulturalnych na Ziemiach Wschodnich:

Bezspornym dążeniem władz i całego społeczeństwa polskiego jest wyraźna i zdecydowana wola zatarcia śladów dawno już zapomnianej niewoli na ziemiach Rzeczypospolitej Polskiej i wprowdzania jednolitych form życia prawnego dla wszystkich obywateli i na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.

Tak w prasie codziennej jak i w artykułach specjalnych, poświęconych zagadnieniom życia politycznego, społecznego i gospodarczego wiele pisano i pisze się obecnie na temat zatarcia granic i różnic pomiędzy Polską A i pomiędzy Polską B. To też wielkie zdziwienie i zdumienie wywołać musi w społeczeństwie polskim projekt rządowy ustawy w sprawie zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 października 1927 roku o uchyleniu odrębności stanowych (druk sejmowy Nr 288), który praktycznie w skutkach swoich ma jeszcze bardziej pogłębić różnicę w stosunkach prawno-publicznych pomiędzy obywatelami ziem wschodnich a obywatelami pozostałych ziem Rzeczypospolitej i utrwalić obecnie w Państwie Polskim te różnice pomiędzy obywatelami, które nawet w dawnej Rosji były uważane za wyjątkowe i przejściowe.

Według omawianego projektu ustawy cały ciężar prawnego ujmowania woli ludności ziem kresowych przy zawieraniu przez nią mniejszych umów i testamentów spocznie siłą rzeczy, jak wykazało doświadczenie, na barkach sekretarzy i pracowników gminnych, a już ta sama okoliczność nie może wpływać dodatnio ani na bieg życia samorządowego, ani też na poważne i rzeczowe redagowanie tych umów, które mają być wykładnikiem woli stron i zapobiegać pieniactwu. krzewiącemu się zwykle na tle niejasnego lub nieścisłego redagowania umów.

Przy dość rozległych obszarach terytorialnych gmin kresowych, gdy wypadnie urzędowi gminnemu sporządzić choćby kilka aktów w księdze umów gminnych. to samo spisywanie ich po kolei w tej księdze powoduje oderwanie od właściwej pracy wójta lub jego zastępcy i sekretarza gminy na czas dłuższy; pertraktowanie i omawianie ze stronami umowy, która jest zawsze sporną pomiędzy kontrahentami, zabierze im tym więcej czasu, im sumienniej zechcą tę wolę stron uzgodnić; wreszcie sporządzanie wypisów i odpisów umów z księgi umów dla już zawartych tranzakcji spowoduje niewątpliwie chaos i przewlekanie w załatwieniu spraw, co jest widoczne dla każdego znającego praktycznie stan rzeczy.

Prawna strona zagadnienia przedstawia wielkie niebezpieczeństwo dla ludności ziem wschodnich, ponieważ na tym terenie obowiązuje cały szereg ustaw, które się wzajemnie zazębiają, jak tom X cz. I Zbioru Praw rosyjskich, Kodeks Zobowiązań, Ustawa Hipoteczna, Kodeks Postępowania Cywilnego, Kodeks Handlowy i cały szereg ustaw specjalnych, których znajomość, a szczególnie praktyczne stosowanie wymaga już dzisiaj od prawnika dużej wiedzy i jeszcze większej rutyny — tych zaś trudno się spodziewać od wójtów i sekretarzy gminnych nie tylko w obecnym czasie, ale i w przyszłości.

Zwrócić należy uwagę i na to, że ludność z prowincji zachodnich Rzeczypospolitej, przez stulecia przyzwyczajona do wyraźnych form prawnych, przechodząc, jako osadnicy, na ziemie wschodnie byłego zaboru rosyjskiego, obniżona zostaje pod względem kulturalnym i wtłoczona w nieustabilizowane stosunki prawne tych ziem wschodnich.

Spodziewać by się raczej należało, że Rzeczpospolita Polska w zamierzeniach swych w stabilizacji stosunków prawno-publicznych na ziemiach wschodnich pójdzie w kierunku podniesienia ludności ziem wschodnich i stosunków prawnych tych ziem do poziomu kulturalnego ludności i ziem prowincji centralnych i zachodnich, a nie obniżenia tego poziomu kulturalnego.

Celem każdej ustawy winno być podnoszenie ludności na wyższy poziom, sprawniejsze obsłużenie i lepsze zaspokojenie jej potrzeb prawnych, gospodarczych i społecznych, stąd też w żadnym wypadku nie można się zgodzić z tym, aby uznać za trafne obniżanie poziomu zaspakajania potrzeb ludności w formach wyraźnie dyletanckich.

Sporządzanie testamentów, jako wyjątkowo z punktu widzenia prawa spadkowego drażliwych czynności prawnych, i usunięcie testamentów sporządzanych przez wójta nawet z pod kontroli sądów — jest zjawiskiem wprost niezrozumiałym. I jest też wprost niezrozumiałe, skąd prawodawca polski nabrał takiego głębokiego zaufania do wójtów i sekretarzy gminnych, że właśnie ich wiedzę prawniczą i wyrobienie społeczne w tej dziedzinie chce tak specjalnie uprzywilejować.

Reasumując powyższe, każdy bezstronny i nieuprzedzony obywatel przyznać musi, że omawiany projekt ustawy tak ze względów rzeczowych, jak politycznych i społecznych nie zasługuje na przyjęcie i uchwalenie.

Komisja prawnicza Senatu na posiedzeniu w dniu 5 b. m. omawiany projekt ustawy — w całości odrzuciła.

REGULOWANIE HIPOTEKI NA ZIEMIACH POŁUDNIOWYCH

W ostatnim numerze (str. 30) ogłosiliśmy złożony do laski marszałkowskiej przez P. Posła *Hylę* projekt ustawy — *o postępowaniu uproszczonym przy regulowaniu stanu hipotecznego gruntów w związku z przebudową ustroju rolnego lub spłatami rodzinnymi w okręgach sądów apelacyjnych w Krakowie i we Lwowie* (druk sejmowy Nr 330).

Projekt ten nasuwa następujące ujęte sumarycznie u w a g i krytyczne:

1) Projekt przerzuca postępowanie uproszczone z ustawy z 17.III. 1932 r. (Dz. Ust. R. P. Nr 38, poz. 392), pomyślane dla komasacji, na sprawy prywatno-prawne parcelantów, wzgl. osób korzystających z pożyczek na spłaty rodzinne przyznanych przez Państwowy Bank Rolny.

2) Postępowanie uproszczone z ustawy z 17.III.1932 r. uzasadnione jest interesem prawno-publicznym. Rozciąganie takiego postępowania w interesie prywatnym nawet do parcelacji prywatnej jest niedopuszczalne, postępowanie bowiem obciąża Sądy państwowe i tak już przeciążone ze szkodą prawidłowego wymiaru sprawiedliwości.

3) W żadnym wypadku nie można się zgodzić na projektowane brzmienie art. 1 i 2, które mówią o zastosowaniu postępowania uproszczonego względem osób, które z ł o ż y ł y zgłoszenie o działki przy parcelacji nieruchomości ziemskich, dawałoby to bowiem uprawnienia tym osobom do żądania zastosowania postępowania nawet w przypadkach, w których zgłaszający później (mimo zgłoszenia) nie nabył działki wogóle.

4) Art. 2 projektu zmierza oczywiście do wyłączenia zastosowania art. 82 pr. o not. i ma stanowić dalszy niedopuszczalny wyłom w przymusie notarialnym.

5) Jeśli chodzi o koszty, to zniżone one zostały dla parcelacji do minimum (rozp. Min. Sprawiedl. z 17.IX. 1930 r. — Dz. Ust. R. P. Nr 69, poz. 553).

6) Mnożenie ustaw, stwarzających wyłomy w ogólnie obowiązujących normach, przyczynia się tylko do pogłębiania chaosu w ustawodawstwie polskim i otwiera drogę do dowolnych i częstokroć niesumiennych działań.

PRAWO O OBLIGACJACH

Rządowy projekt prawa o obligacjach (druk sejmowy Nr 95), którego główne wytyczne przedstawiliśmy we właściwym czasie *(P. N.*, Nr. 7, 1936 r., str. 22), po przejściu przez obrady Komisji prawniczej, stał się przedmiotem debaty na 47. plenarnym posiedzeniu Sejmu dnia 25 lutego r. b. — na podstawie referatu sprawozdawcy P. Posła dra *Zakrockiego*, Notariusza w Białej (Krak.).

Komisja prawnicza wprowadziła do projektu rządowego szereg poprawek, w szczególności przyznano prawo emitowania obligacji gwarectwom. Na plenum przyjęto ponadto poprawkę o prawie emitowania obligacji przez spółdzielnie, których członkami są inne spółdzielnie lub związki spółdzielni, ale jedynie za zezwoleniem Ministra Skarbu.

Sejm uchwalił projekt w brzmieniu komisyjnym z zaznaczoną poprawką dodatkową — w drugim i trzecim czytaniu.

Po przejściu projektu przez Senat ogłosimy wywód, przedstawiający istotne postanowienia prawa o obligacjach, w opracowaniu P. Not. dra *Ludwika Zakrockiego.*

R a d a N o t a r i a l n a w P o z n a n i u zwołuje po myśli art. 27 § 1 i art. 34 L. 8 prawa o notariacie

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE NOTARIUSZÓW IZBY NOTARIALNEJ W POZNANIU

na niedzielę, d n i a 1 4 m a r c a 1 9 3 7 r. godzinę 10.30 przed południem w Poznaniu w gmachu Wyższej Szkoły Handlowej przy ul. Wały Zygmunta Starego 2/3 I piętro sala nr. 43, z następującym porządkiem dziennym:

1) *Otwarcie Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia przez Prezesa Rady Notarialnej.*
2) *Wybór przewodniczącego, wiceprzewodniczącego, 4 asesorów oraz 2 sekretarzy jako Prezydium Walnego Zgromadzenia.*
3) *Przedstawienie przez Radę Notarialną do uchwalenia projektu statutu Funduszu Zapomogowego — referent notariusz Stanisław Esden-Tempski z Bydgoszczy.*
4) *Dyskusja nad projektem i wnioskami zgłoszonymi do Rady Notarialnej w trybie art. 28 L. 6 prawa o notariacie.*
5) *Uchwalenie statutu Funduszu Zapomogowego, i wysokości składki podstawowej.*
6) *Wybór dwóch członków kuratorium Funduszu Zapomogowego oraz dwóch zastępców.*
7) *Zamknięcie Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia.*

Nie przybycie na Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie bez dostatecznego usprawiedliwienia się pociąga za sobą skutki przewidziane w art. 27 § 4 prawa o notariacie.

P r e z e s R a d y N o t a r i a l n e j:
(—) *Dr. Prądzyński.*

DZIAŁ URZĘDOWY

Z RADY NOTARIALNEJ W WARSZAWIE

Rada Notarialna w Warszawie ogłasza, że Magister Praw, *Jan Pomorski,* zamieszkały w Warszawie przy ulicy Piusa XI Nr. 52, złożył podanie o wpisanie na listę aplikantów notarialnych Okręgu Sądu Apelacyjnego w Warszawie.

Z RADY NOTARIALNEJ W LUBLINIE

Rada Notarialna w Lublinie ogłasza, że Magister Praw *Józef Robak,* zamieszkały w Janowie Lubelskim, złożył podanie o wpisanie go na listę aplikantów Lubelskiej Izby Notarialnej.

MARIAN KURMAN

USTAWODAWSTWO POLSKIE WCHODZĄCE W ZAKRES CZYNNOŚCI NOTARIALNYCH I HIPOTECZNYCH ZA ROK 1936 ORAZ ORZECZNICTWO ZA TENŻE CZAS SĄDU NAJWYŻSZEGO I. C.*)

(d. c. —4)

DEWIZOWE PRAWO [1])

Dekret Pta Rtej z dnia 2 kwietnia 1936 r. Dz. Ust. Nr 32 poz. 249 [2]) i z dnia 29 sierpnia 1936 r. — Dz. Ust. Nr 67 poz. 488.

I) Jak widać z intytulacji dekretu, prawo to zostało wydane:

a) „w sprawie *obrotu pieniężnego z zagranicą*" i

b) w sprawie obrotu *zagranicznemi i krajowemi środkami płatniczemi*".

Jak widać z treści dekretu prawodawca nie podaje oddzielnie przepisów, dotyczących obrotu zagranicznymi środkami płatniczymi i oddzielnie krajowymi środkami płatniczymi, lecz *łączy te przepisy w jedną całość.*

II) *Podstawową zasadę obrotu* wypowiada art. 13 dekretu, który głosi:

„*Dla wszelkich obrotów i rozrachunków w zagranicznych środkach płatniczych obowiązują* kursy banknotów zagranicznych lub dewiz *notowane w cedule urzędowej Giełdy Pieniężnej w Warszawie.*" [3])

„*W razie braku notowań* w cedule urzędowej wymienionej giełdy obowiązuje kurs zagranicznych środków płatniczych, *ustalany oraz ogłaszany przez Bank Polski w dziale urzędowym Monitora Polskiego.*" [4])

I dopiero —

— „do obrotów i rozrachunków w zagranicznych środkach płatniczych, *których kursy nie są ogłaszane* ani w urzędowej cedule giełdowej, ani przez Bank Polski, mogą być stosowane *odnośne kursy zagraniczne*".

III) *Zabroniony* [5]) *został:*

1) „*handel* zagranicznemi środkami płatniczemi" [6]) (art. 5 dekretu).

„*Przez wyrażenie handel zagranicznemi środkami płatniczemi rozumie się zawieranie* lub *wykonywanie umów kupna-sprzedaży, zamiany, pożyczki, przelewu* oraz *zastawu*, których przedmiotem są zagraniczne środki płatnicze" (art. 2 (2) dekretu).

„*Środkami płatniczemi w rozumieniu dekretu* niniejszego *są pieniądze* (monety, banknoty oraz wszelkie znaki pieniężne papierowe), tudzież *weksle, czeki, asygnaty kasowe, akredytywy, polecenia* wypłat i *przekazy*" [7]) (art. 1 (1) dekretu).

Środki płatnicze zagraniczne stanowią: pieniądze, nie mające w kraju obiegu ustawowego *(pieniądze zagraniczne)* oraz *weksle, czeki, asygnaty kasowe, akredytywy, polecenia wypłat i przekazy*, opiewające *na waluty zagraniczne i płatne zagranicą (dewizy)* art. 1 (1) dekretu).

2) „*nabywanie zagranicznych papierów* procentowych i dywidendowych oraz *kuponów* od takich papierów" [8]) (art. 7 dekretu).

3) *sprowadzenie tychże walorów z zagranicy* [8]) *(tenże* art.).

4) *nabywanie od cudzoziemców* [9]) oraz *sprowadzanie z zagranicy polskich papierów procentowych* oraz *kuponów* od takichże papierów [8]) (tenże art.).

5) *przekazywanie, wysyłanie i wywóz zagranicę środków płatniczych bez względu na walutę, na jaką one opiewają (art. 8 (1) i 4), wysyłanie i wywóz* zagranicę *papierów procentowych i dywidendowych, kuponów* od takich papierów oraz *książeczek oszczędnościowych* (art. 8 (3) i 4).

6) *stawianie do dyspozycji cudzoziemców* [9]) *wszelkich środków płatniczych*, uskutecznianie *przekazów, przelewów* i wpłat bez względu na ich formę i walutę, *na rachunki*

---

*) Ogłaszamy następujące opracowanie prawa dewizowego w całości, mniemając, że dzielenie tego materiału na dwa numery byłoby niepożądane. (Red.).

[1]) Podaję niniejsze prawo szczegółowo, trudne jest bowiem wielce do ujęcia i skrócenia. Dla ułatwienia ujęcia zmieniłem jedynie układ.

[2]) „Przepisy dekretu niniejszego oraz wydanych na jego podstawie rozporządzeń wykonawczych stosuje się do obszaru *W. M. Gdańska* analogicznie jak do terytorjum zagranicznego" (art. 1 (5) dekretu).

[3]) *Dla pieniędzy* zagranicznych — kursy podawane w rubryce ceduły „Bilety bankowe", *dla dewiz* zaś — kursy w rubryce „Czeki i wpłaty."

[4]) „Zanotowane w cedule giełdowej kursy dewiz są obowiązujące również dla banknotów zagranicznych, *nie mających w danym dniu notowania giełdowego*, lub kursu, ogłoszonego przez Bank Polski" (Tenże art. 13).

[5]) *Wszelkie zakazy i ograniczenia, zawarte w dekrecie* niniejszym oraz w wydawanych na jego podstawie rozporządzeniach wykonawczych *nie mają zastosowania do Banku Polskiego* (art. 2 dekretu). Podlegają jednak zakazom i ograniczeniom, zawartym w dekrecie niniejszym oraz w wydanych na jego podstawie rozporządzeniach wykonawczych obroty dokonywane na prowadzonych przez Bank Polski rachunkach cudzoziemców (Dz. Ust. Nr 67/1936, poz. 488).

[6]) *Handel zagranicznymi środkami płatniczymi jest dozwolony*, o ile jedną ze stron, zawierających umowę jest Bank Polski lub przedsiębiorstwo bankowe, które uzyskało od Ministra Skarbu odpowiednie uprawnienia (uprawnienia dewizowe) — art. 5 (1) dekretu.

„*Listę przedsiębiorstw bankowych, uprawnionych do handlu zagranicznymi środkami płatniczymi*, oraz jej zmiany ogłasza Minister Skarbu w dziale urzędowym Monitora Polskiego."

[7]) Instrukcja Ministra Skarbu z dnia 8 sierpnia 1936 r. (Dz. Urzęd. Min. Skarbu Nr 21, poz. 680) określa te środki płatnicze w sposób następujący: „są to zlecenia wypłaty pieniężnej osobie określonej lub okazicielowi, wystawione przez banki w operacjach bankowych *(akredytywy)*, przez firmy handlowe w operacjach handlowych *(przekazy)* lub przez osoby prywatne *(zlecenia wypłaty, asygnaty kasowe* lub kwity kasowe)."

[8]) Nie jest to zakaz bezwzględny. Mowa tu o wykonaniu powyższych czynności bez zezwolenia Komisji Dewizowej (art. 4, 7 i 8) dekretu. Jednakże i wtedy, gdy uzyskano zezwolenie Komisji, wysyłanie odbywać się może wyłącznie w listach lub paczkach wartościowych oraz w listach poleconych, nadawanych na pocztę w stanie otwartym (art. 8 (4).

[9]) Zwracam uwagę, że określenie cudzoziemca przez prawo dewizowe jest inne aniżeli to, które istnieje w rozporządzeniu Prez. Rzplitej z dnia 13 sierpnia 1925 roku „O cudzoziemcach" (Dz. Ust. Nr 88/1926, poz. 465).

cudzoziemców,[1]) prowadzone *w krajowych przedsiębiorstwach bankowych* oraz uskutecznianie jakichkolwiek *wpłat w kraju* z polecenia cudzoziemców (art. 8 (1) i 4).

7) *udzielanie kredytu cudzoziemcom* lub *poręki* za spłatę takich kredytów przez osoby fizyczne i prawne, mające miejsce zamieszkania lub siedzibę w kraju [2]) i [3]) (art. 9).

> *Uzyskanie kredytu od cudzoziemca* oraz *udzielenie poręki za spłatę takiego kredytu* przez osobę fizyczną lub prawną, mającą miejsce zamieszkania lub siedzibę w kraju [3]), wymaga zgłoszenia w Banku Polskim (tenże art. (2). Przepis ten nie dotyczy kredytów, udzielanych nabywcom przez sprzedawców w postaci towaru (t. zw. kredyty towarowe (do (2) p. 3 tegoż art. 9).

8) *handel złotem, przywóz* jego z zagranicy oraz wywóz złota zagranicę" (art. 6) [2]).

> *„Przez handel złotem rozumie się* zawieranie lub wykonywanie umów kupna *sprzedaży,* zamiany, *pożyczki, przelewu* oraz *zastawu,* których przedmiotem jest złoto" (art. 6).
>
> „Przepis ten ma zastosowanie do *złota w monenetach* zarówno stanowiących w jakimkolwiek kraju ustawowy środek płatniczy, jak i nie mających nigdzie obiegu ustawowego, tudzież *w sztabach,* w postaci *odlewów i przedmiotów* nie posiadających znamion gotowego do użytku wyrobu oraz *w stanie przerobionym* we wszelkiej postaci" (tenże art. 6).

IV) *„Osoby fizyczne i prawne,* mające miejsce zamieszkania lub siedzibę w kraju, *są obowiązane zgłosić do Banku Polskiego i zaofiarować temuż Bankowi lub uprawnionym przedsiębiorstwom bankowym* (przedsiębiorstwa bankowe, które uzyskały od Ministra Skarbu odpowiednie uprawnienia — uprawnienia dewizowe (art. 5) — listę których ogłasza Minister Skarbu w dziale urzędowym Monitora Polskiego (art. 5 — (2)) *do skupu należności od zagranicy z wszelkich tytułów,* w szczególności *za sprzedane* zagranicą *towary, za papiery procentowe* i dywidendowe oraz *kupony* od takich papierów, tudzież za *wszelkiego rodzaju* wobec zagranicy świadczenia i usługi (art. 10."

V) „We wszystkich przypadkach, w których spełnienie świadczenia pieniężnego wymaga zezwolenia stosownie do przepisów dekretu niniejszego lub wydanych na jego podstawie rozporządzeń wykonawczych, *dłużnikowi służy prawo na żądanie wierzyciela wypłacenia równowartości takiego świadczenia w walucie krajowej do Banku Polskiego lub do banku,* posiadającego odpowiednie uprawnienia *dewizowe, na rachunek wierzyciela* (art. 12 (1)".

[1]) *Cudzoziemcem w rozumieniu dekretu niniejszego* jest osoba fizyczna lub prawna, mająca miejsce zamieszkania lub siedzibę za granicą, nie wyłączając zagranicznych oddziałów (filii, agentur, przedstawicielstw), przedsiębiorstw i instytucji krajowych (art. 1 (3). To określenie cudzoziemca odbiega od określenia w przepisach „O cudzoziemcach", które wydane zostały w rozp. Prez. Rzplitej z dn. 13.VIII.1925 r. (Dz. Ust. 83/1926, poz. 465).

[2]) Mowa tu o wykonaniu powyższych czynności *bez zezwolenia Komisji Dewizowej* (art. 4, 6, 7, 8, 9 dekretu).

[3]) *„Jako osoby, mające miejsce zamieszkania lub siedzibę w kraju,* uważa się również położone na terytorjum Polski przedsiębiorstwa i zakłady przemysłowe, handlowe i t. p., których zarządy lub właściciele mają miejsce zamieszkania lub siedzibę zagranicą, oraz znajdujące się w Polsce oddziały (filje, agentury, przedstawicielstwa) przedsiębiorstw i instytucji zagranicznych".

VI) *„Zasądzone oraz wyegzekwowane od dłużnika* po dniu wejścia w życie dekretu niniejszego, świadczenia, *wymagające zezwolenia* w myśl tego dekretu lub wydanych na jego podstawie rozporządzeń wykonawczych, *winny być na wniosek wierzyciela przez dłużnika lub organy egzekucyjne* w równowartości tych świadczeń w walucie krajowej *wpłacone do Banku Polskiego lub do banku,* posiadającego odpowiednie uprawnienia *dewizowe, na rachunek wierzyciela*" (art. 12 (2).

„Warunki dysponowania przez wierzyciela *sumami, wpłaconemi* na jego rachunek na zasadzie artykułu niniejszego, ustali rozporządzenie wykonawcze (art. 12 (3).

VII) *Komisja Dewizowa.* Jako organ wykonywujący przepisy dekretu niniejszego w zakresie ustalonym w rozporządzeniach wykonawczych powołaną została Komisja Dewizowa (art. 3 (1).

Komisja Dewizowa *w ramach swych uprawnień decyduje na podstawie swobodnego uznania bez* obowiązku *podania powodów.* Orzeczenia i decyzje tej Komisji mogą być bądź to *ogólne,* bądź dotyczące *poszczególnych spraw* (art. 3 (2).

Komisja Dewizowa jest *uprawniona do pobierania opłat* manipulacyjnych od poszczególnych swoich czynności urzędowych w oznaczonej przez siebie wysokości (art. 3 (3).

Podania i zgłoszenia, wnoszone do *Komisji Dewizowej,* oraz udzielane przez nią zezwolenia, jak również wszelka z tą Komisją korespondencja, *wolne są od opłat stemplowych* (art. 3 (4).

Prawo dewizowe ma na celu obronę stałości waluty. Dlatego to ze względu na interes państwowy i społeczny należy być wielce ostrożnym przy badaniu każdej oddzielnej czynności, gdyż o zaliczeniu czynności do tej lub innej kategorii decyduje nie tytuł i forma, ale materialna treść tranzakcji oraz sposób, w jaki może być wykonana. Ponadto należy być wielce ostrożnym i w komentowaniu prawa dewizowego, aby nie wywołać dla korzystającego z komentarza skutków art. 16 (2) dekretu dewizowego, grożącego nawet „za czyn nieumyślny i bez chęci zysku" karą aresztu do 2 miesięcy oraz grzywną do 10.000 zł, a boję się nawet pomyśleć, że nieuznany komentarz mógł by wywołać dla korzystającego z niego skutki art. 16 (1) tegoż dekretu, grożącego za przekroczenia przepisów, zawartych w art. 5 ust. 1 i w art. 6, 7, 8 i 12 oraz w rozporządzeniach, wydanych w wykonaniu tych artykułów karą więzienia do lat 5-ciu i grzywną do 200.000 złotych. Nieliczni dotychczasowi komentatorowie prawa dewizowego zwalczają się wzajemnie, a co najmniej nie zgadzają się we wszystkim na jedno, co również zarówno do komentowania, jak i do korzystania z komentarzy nie bardzo zachęca. Ponadto orzeczenia i decyzje Komisji Dewizowej (art. 3 (2) dekretu, dotychczas niezbyt liczne, a nie zawsze dostępne, nie mogą nas stanowczo pouczyć, opierać się bowiem będą na okolicznościach faktycznych, które nigdy prawie nie są identyczne, a nadto muszą być dostosowywane przez władze do zmiennej z natury swej polityki gospodarczej.

W sprawie obrotu pieniężnego z zagranicą oraz obrotu zagranicznymi i krajowymi środkami płatniczymi (Dz. Ust. Nr 32/1936, poz. 249) wydane zostało rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 26 kwietnia 1936 r. (Dz. Ust. Nr 32, poz. 250), zamienione następnie rozporządzeniem tegoż Ministra Skarbu z dn. 24 lipca 1936 (Dz. Ust. Nr 57/1936, poz. 419). To ostatnie rozporządzenie głosi, co następuje:

I). *Przepisy ogólne. Przedsiębiorstwa* bankowe, *uprawnione* przez Ministra Skarbu *do zajmowania się handlem zagranicznemi środkami płatniczemi, otrzymują nazwę banków dewizowych* lub *agentów dewizowych,* zależnie od zakresu udzielonych im uprawnień. Uprawnienia banku lub agenta dewizowego są udzielane indywidualnie w formie pisemnych dekretów (§: 1 (1).

Uprawnienia banku dewizowego, o ile dekret o udzieleniu rzeczonych uprawnień żadnych w tym względzie ograniczeń nie zawiera, *obejmują: dokonywanie wszelkich tranzakcyj zagranicznemi środkami płatniczemi z Bankiem Polskim i z innemi bankami dewizowemi,* nieograniczony *skup w kraju zagranicznych środków płatniczych,* jak również — przy zachowaniu właściwych przepisów niniejszego rozporządzenia — *zakup zagranicznych środków płatniczych zagranicą, sprzedaż ich* oraz *wykonywanie zleceń, wchodzących w zakres obrotu pieniężnego z zagranicą* (§: 1 (3).

Agenci dewizowi są uprawnieni tylko do skupu w kraju pieniędzy zagranicznych z obowiązkiem odprzedaży ich Bankowi Polskiemu lub bankom dewizowym w terminie ustalonym przez Bank Polski (§: 1 (4).

Szczegółowy zakres działania Komisji Dewizowej, tryb urzędowania oraz charakter jej decyzyj *określi* osobny *regulamin,* zatwierdzony przez *Ministra Skarbu* (§: 2 (2).

II). *Kupno i sprzedaż zagranicznych środków płatniczych, walorów i złota oraz przekazywanie pieniędzy zagranicę. Osoby fizyczne i prawne,* nie posiadające uprawnień banku lub agenta dewizowego, *mogą kupować pieniądze zagraniczne oraz dewizy* dla celów i w granicach przewidzianych w rozporządzeniu niniejszem, *wyłącznie w bankach dewizowych. Sprzedawać posiadane dewizy mogą te osoby tylko bankom dewizowym, pieniądze zaś zagraniczne — bankom dewizowym lub agentom dewizowym* (§: 3).

Za zgodą Banku Polskiego bankom dewizowym wolno na rachunek własny zamieniać drogą kupna - sprzedaży posiadane zagranicą zagraniczne środki płatnicze na inne środki płatnicze zagraniczne lub krajowe (operacje arbitrażowe) (§: 6).

Przekazywanie sum pieniężnych zagranicę jest dozwolone tylko za pośrednictwem banków dewizowych i poczty z zachowaniem przepisów, zawartych w paragrafie niniejszym (§: 6 (1).

Banki dewizowe mogą przekazywać pieniądze zagranicę *bez zezwolenia tylko w kwotach i na warunkach, ustalonych przez Komisję Dewizową* (§: 6 (2), przyczem bank dewizowy jest obowiązany *odebrać od zleceniodawcy dokumenty* udowadniające *cel przekazu* i postąpić z niemi w myśl dyspozycyj, udzielonych przez Komisję Dewizową (§: 6 (3).

Narówni z przekazywaniem sum pieniężnych zagranicę *traktuje się sprzedaż dewiz.* Sprzedanych przez siebie *dewiz banki dewizowe nie mogą wydawać do rąk nabywców, nie posiadających uprawnień banku dewizowego,* z wyjątkiem wypadków sprzedaży dewiz na koszty podróży zagranicę (§: 6 — (4).

Przekazywanie sum pieniężnych zagranicę za pośrednictwem poczty wymaga zezwolenia Komisji Dewizowej (§: 6 (5).

Stawianie do dyspozycji cudzoziemców wszelkich środków płatniczych *oraz uskutecznianie jakichkolwiek wypłat w kraju z polecenia cudzoziemców* uważa się za *równoznaczne z przekazywaniem sum pieniężnych zagranicę* i jest dozwolone tylko za pośrednictwem banków dewizowych z zachowaniem przepisów § 6 ust. (2) i ust. (3). Przepis ten *nie dotyczy wypłat* z polecenia cudzoziemców z *ich rachunków,* prowadzonych na zasadzie przepisów § 15 (§: 7).

Bankom dewizowym i agentom dewizowym wolno kupować w kraju złoto w postaci sztab oraz monet, zarówno stanowiących w jakimkolwiek kraju ustawowy środek płatniczy, jak i nie mających nigdzie obiegu ustawowego. Sprzedawać posia*dane złoto* w powyższych postaciach mogą banki i agenci dewizowi *wyłącznie Bankowi Polskiemu* oraz za jego zezwoleniem na cele przetwórcze (§: 8 (1).

Wywóz złota zagranicę oraz przywóz jego z zagranicy w postaci monet, sztab, odlewów i przedmiotów, nie posiadających znamion gotowego do użytku wyrobu oraz w stanie nieprzerobionym we wszelkiej postaci — *wymaga zezwolenia* (§: 8 (2).

Wykonywanie dyspozycyj cudzoziemców co do papierów procentowych i dywidendowych oraz *kuponów* od takich papierów, złożonych przez nich na przechowanie u osób fizycznych i prawnych, mających miejsce zamieszkania lub siedzibę w kraju — *jest bez zezwolenia zabronione* (§: 9).

III). *Wysyłanie zagranicę środków płatniczych, walorów i książeczek oszczędnościowych za pośrednictwem poczty. Wysyłanie pocztą zagranicę* krajowych i zagranicznych środków płatniczych, papierów procentowych i dywidendowych, kuponów od takich papierów oraz książeczek oszczędnościowych *jest dozwolone tylko za zezwoleniem Komisji Dewizowej* w listach (paczkach) wartościowych i poleconych, *nadawanych na pocztę* do wysłania *w stanie otwartym* (§: 10 (1).

Weksle i czeki, wysyłane zagranicę na podstawie generalnego lub specjalnego zezwolenia Komisji Dewizowej, *powinny być* przed wysłaniem *opatrzone przez bank dewizowy* przewidzianą w zezwoleniu na wysłanie *adnotacją,* pod którą umieścić należy stempel firmowy banku (§: 11 (1).

Przepis ustępu (1) *nie ma zastosowania do zwracanych zagranicę weksli i czeków,* które były nadesłane do kraju w celu zainkasowania (§: 11 (2).

IV). *Wywóz zagranicę środków płatniczych, walorów i książeczek oszczędnościowych.* Wywóz zagranicę krajowych i zagranicznych środków płatniczych *jest dozwolony bez specjalnego zezwolenia do wysokości równowartości 200 zł. na każdą osobę, legitymującą się* osobnym *paszportem zagranicznym,* lub na jeden paszport zagraniczny. Jeżeli osoba, wyjeżdżająca zagranicę, posiada w paszporcie *wizę,* uprawniającą *do wielokrotnego przejścia granicy,* wówczas nie może ona wywieźć *w ciągu jednego miesiąca* kalendarzowego *więcej jak równowartość 200 zł.* Zasady powyższe *nie mają zastosowania* w wypadkach, *kiedy Komisja Dewizowa ustanowiła normy odrębne,* określające zarówno rodzaje, jak i wysokość kwoty środków płatniczych, dozwolonych do wywozu bez specjalnego zezwolenia przy wyjeździe do określonych krajów (§: 12 (1).

Do wywozu środków płatniczych na kwoty wyższe, niż dozwolone, jak również do wywozu papierów procentowych i dywidendowych, kuponów od takich papierów oraz książeczek oszczędnościowych jest wymagane *zezwolenie Komisji Dewizowej* (§: 12 (5).

Przy udzielaniu przez *Komisję Dewizową zezwoleń na wywóz zagranicę weksli i czeków,* stosuje się *analogicznie* przepis § 11 ust. (1) (§: 12 — (6).

Osoby, przekraczające granicę, są obowiązane zgłosić organom celnym, a na granicy polsko-gdańskiej granicznej kontroli skarbowej: przy wyjeździe z kraju — *całkowitą kwotę wywożonych środków płatniczych,* jak również *złota, papierów procentowych i dywidendowych, kuponów* od takich papierów oraz *książeczek oszczędnościowych,* a przy *wjeździe do kraju — złota, papierów procentowych i dywidendowych* oraz *kuponów* od takich papierów przywożonych do Polski (§: 12 (7).

Cudzoziemiec może wywieźć bez specjalnego zezwolenia środki płatnicze i książeczki oszczędnościowe zgłoszone przy wjeździe do Polski i uwidocznione na imiennem zaświadczeniu właściwego urzędu celnego lub placówki granicznej kontroli skarbowej, stwierdzającem poprzedni przywóz tych wartości do kraju. Zaświadczenie takie *w terminie czteromiesięcznym* od daty jego wystawienia *uprawnia* do wywozu tych samych wartości, na które opiewa, przez wszystkie urzędy celne, a na granicy polsko-gdańskiej przez wszystkie placówki granicznej kontroli skarbowej (§: 13).

V). *Obrót z zagranicą walutą polską. Cudzoziemcy mogą posiadać rachunki tylko w bankach dewizowych* oraz za zezwoleniem w innych instytucjach. *Rachunki cudzoziemców noszą*

nazwę rachunków *zagranicznych i mogą być: 1) wolne, 2) zablokowane i 3) inne o specjalnym charakterze na warunkach określonych przez Komisję Dewizową* (specjalne). Prowadzenie rachunków w walucie obcej jest bez zezwolenia Komisji Dewizowej zabronione (§: 14 (1).

Przepis ten *nie dotyczy rachunków, jakie inne osoby fizyczne i prawne w kraju prowadzą dla cudzoziemców*, z którymi mają rozliczenia pieniężne *z obrotów towarowych lub innych tytułów*. Prowadzenie tych rachunków *nie uwalnia od obowiązku uzyskania wymaganego zezwolenia* na same czynności, będące treścią księgowania jak wpłaty, wypłaty, przelewy, przeliczenia i t p. *Księgowanie nie może prowadzić do kompensaty* należności wzajemnych, jeżeli na ich skompensowanie nie uzyskano zezwolenia (§: 14 (2).

Obroty na zagranicznych rachunkach wolnych mogą się odbywać tylko zgodnie z następującemi przepisami:

a) wpłaty osób fizycznych i prawnych, mających miejsce zamieszkania lub siedzibę w kraju, powinny być traktowane narówni z przekazywaniem sum pieniężnych zagranicę i mogą być przyjmowane tylko z zachowaniem przepisów § 6 ust. (2) i ust. (3);
b) wypłaty cudzoziemców (przesyłki banknotów z zagranicy) wymagają zezwolenia;
c) *kredytowanie* równowartością *zagranicznych środków płatniczych* nabytych zagranicą od posiadacza rachunku (§ 17), jest dozwolone;
d) *kredytowanie z tytułu inkasa* nadesłanego z zagranicy wekslu lub czeku jest dozwolone, o ile uprawnienie to wynika z adnotacji umieszczonej na wekslu lub czeku zgodnie z § 11 ust. (1); w braku takiej adnotacji zakredytowanie rachunku z powyższego tytułu jest dopuszczalne wyłącznie za zezwoleniem;
e) w granicach znajdującego się na rachunku *pokrycia są* dozwolone *wypłaty* na rzecz osób, mających miejsce zamieszkania lub siedzibę w kraju, oraz przelewy na inne rachunki zagraniczne wolne, prowadzone w tej samej lub innej instytucji;
f) *kupno dewiz* na ciężar rachunku wymaga zezwolenia Komisji Dewizowej (§: 15).

Wpłaty na rzecz cudzoziemców nie odpowiadające przepisom § 15 mogą być przez banki dewizowe przyjmowane wyłącznie na rachunki zagraniczne zablokowane, z których wszelka dyspozycja wymaga zezwolenia, chyba że na warunkach określonych przez Komisję Dewizową jest dozwolone przyjęcie ich na rachunek zagraniczny specjalny (§: 16).

Sprzedaż zagranicę wypłat na Polskę w jakiejkolwiek bądź formie jest dozwolona tylko Bankowi Polskiemu i za jego zgodą bankom dewizowym (§: 17 (1).

Przez pojęcie sprzedaży zagranicę wypłaty na Polskę *rozumie się* zarówno efektywną wypłatę w złotych z polecenia cudzoziemca, jak i wszelkie postawienie sumy pieniężnej w walucie polskiej do dyspozycji cudzoziemca w zamian za otrzymaną od niego do dyspozycji zagranicą równowartość w walucie zagranicznej (§: 17 (2).

Zapłata w walucie polskiej długu osobie trzeciej z polecenia wierzyciela — cudzoziemca jest *bez zezwolenia zabroniona*. Zakaz ten nie dotyczy wypłat z polecenia cudzoziemców z ich rachunków, prowadzonych na zasadzie § 15 (§: 18).

VI). *Obowiązek zaofiarowania należności zagranicznych. Eksporterzy są obowiązani zaofiarować do skupu Bankowi Polskiemu* lub bankowi dewizowemu bezzwłocznie po otrzymaniu całkowitą należność, *przypadającą im za sprzedane zagranicę towary bądź zaliczkę* otrzymaną na poczet tej należności, podług kursu odnośnej dewizy w dniu wypłaty lub wykazać się otrzymaniem tej należności z rachunku zagranicznego wolnego (§: 19 (1).

Uzyskane od cudzoziemców kredyty oraz udzielona *poręka* za spłatę takich kredytów podlegają zgłoszeniu w Banku Polskim w terminie dni 7 od dnia uzyskania kredytu lub udzielenia poręki (§: 21).

VII). *Wykonanie rozporządzenia i nadzór nad wykonaniem.* Nadzór nad wykonaniem przepisów rozporządzenia niniejszego sprawują wyznaczone przez Ministra Skarbu władze, urzędy i instytucje. W stosunku do banków i agentów dewizowych nadzór sprawuje Bank Polski (§: 22).

W sprawie kontroli obrotu towarowego z zagranicą i z Wolnym Miastem Gdańskiem — dekret Prez. Rzplitej z dn. 7 maja 1936 r. (Dz. Ust. Nr 36, poz. 279).

Rozporządzenia Ministrów Przemysłu i Handlu, Skarbu, Rolnictwa i Reform Rolnych z dn. 8 maja 1936 r. (Dz. Ust. Nr 37, poz. 285) i z dnia 16 czerwca 1936 r. (Dz. Ust. Nr 46, poz. 338) regulują *kontrolę wywozu towarów zagranicznych i do Wolnego Miasta Gdańska.* *(d. c. n.)*

Nakładem Rady Notarialnej w Warszawie wyszła z druku broszura p. t.

WYCIĄG Z II ZBIORU SYSTEMATYCZNEGO ROZPORZĄDZEŃ I OKÓLNIKÓW MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

OBEJMUJĄCY PRZEPISY ZWIĄZANE Z NOTARIATEM WEDŁUG STANU PRAWNEGO, OBOWIĄZUJĄCEGO DN. 31 GRUDNIA 1936 R.

W wyciągu tym przytoczono wszystkie obecnie obowiązujace okólniki Ministra Sprawiedliwości, które mają jakikolwiek, choćby luźny tylko, związek z notariatem i które wobec tego powinny być znane każdemu notariuszowi na obszarze wszystkich Izb Notarialnych.

Wydając II Zbiór Rozporządzeń i Okólników według stanu na dzień 30 czerwca 1935 r., Ministerstwo Sprawiedliwości uchyliło dotychczasową nomenklaturę i numerację okólników i zaleciło przy powoływaniu się na przepis, zawarty w II Zbiorze, wymieniać nazwę przepisu, w Zbiorze tym podaną, tytuł Zbioru w skrócie (II Zb. r. i ok.) i pozycję, pod którą przepis został zamieszczony.

Wobec tego odszukiwanie poszczególnych okólników w rocznikach Dziennika Urzęd. Min. Sprawiedliwości jest obecnie znacznie utrudnione i posługiwanie się II Zbiorem, względnie wyciągiem z tego Zbioru, o ile chodzi o przepisy związane z notariatem, stało się niezbędnym.

Omawianą broszurę zamawiać należy w Biurze Rady Warszawskiej w cenie 1 zł. 50 gr. za egzemplarz łącznie z przesyłką, wpłacając należność na konto czekowe P. K . O. Nr. 15088, z zaznaczeniem przeznaczenia wpłaty na odwrotnej stronie przekazu.

W świecie prawniczym

Dnia 26 lutego r. b. Prezes Sądu Okręgowego w Warszawie P. *Tadeusz Kamieński* obchodził uroczystość 10-lecia piastowania stanowiska kierownika Sądu Okręgowego w stolicy. Do licznych życzeń, jakie z tej okazji Pan Prezes otrzymał, dołączamy z tego miejsca uprzejme gratulacje notariatu okręgu warszawskiego.

*

Dotychczasowy Prezes Sądu Okręgowego w Sosnowcu P. *Antoni Kordowski* mianowany został sędzią Sądu Apelacyjnego w Warszawie. Stanowisko po nim objął P. *Władysław Kurkowski*, sędzia Sądu Apelacyjnego w Warszawie.

Z niezanotowanych dotąd na tym miejscu zmian na stanowiskach Prezesów Sądów Okręgowych wymienić należy objęcie stanowiska Prezesa Sądu Okręgowego w Płocku przez P. *Kazimierza Guszkowskiego*, b. wiceprokuratora apelacyjnego w Warszawie.

*

Wydział Wykonawczy Stałej Delegacji Zrzeszeń i Instytucji Prawniczych uznał za konieczną zmianę statutu Stałej Delegacji w dostosowaniu go do potrzeb aktualnych prawnictwa polskiego oraz zmianę systemu Zjazdów Prawników. Obecnie Wydział Wykonawczy rozważa projekty zmian statutu Stałej Delegacji, której sekretarz generalny P. Sędzia *Rappaport* zgłosił ustąpienie ze stanowiska.

*

Prezes Rady Naczelnej Związku Zrzeszeń Młodych Prawników P. Prok. *Żenczykowski* zgłosił rezygnację. Sprawę tę rozważy najbliższy Zjazd Związku, który odbędzie się we Lwowie w dniach 20 i 21 b. m.

*

Zarząd Główny Koła Adwokatów R. P., po rozważeniu obecnego położenia adwokatury, stanął na stanowisku konieczności zahamowania dostępu do adwokatury żywiołom obcym, nie związanym z kulturą polską, wobec czego uznał potrzebę konsolidacji adwokatury polskiej dla obrony polskości stanu adwokackiego. Konsolidacja ta stała się już faktem na terenie Związku Adwokatów Polskich.

*

W kołach prawniczych szeroko dyskutowany jest wniesiony do Sejmu projekt nowelizacji Kodeksu Postępowania Karnego. Czynniki adwokackie występują głównie przeciwko rozszerzeniu dopuszczalności aresztu zapobiegawczego oraz dopuszczalności podwyższenia wymiaru kary przez sąd odwoławczy przy odwołaniu oskarżonego — w braku odwołania oskarżyciela.

SPROSTOWANIE

W oświadczeniu Pana Wiceministra Sprawiedliwości w Nr. 3—4 r. b. (str. 10) należy w przedostatnim wierszu sprostować wyraz: *zrównoważony* — na: *równoważący.*

Listy do Redakcji

W ZWIĄZKU Z WYSTĄPIENIEM P. POSŁA CHOIŃSKIEGO-DZIEDUSZYCKIEGO

Wielce Szanowny Panie Redaktorze.

Proszę uprzejmie Szanownego Pana Redaktora o umieszczenie na łamach „Przeglądu Notarialnego" mego wyjaśnienia w sprawie, poruszonej w przemówieniu p. posła Choińskiego-Dzieduszyckiego na 40 posiedzeniu Sejmu Rzeczypospolitej.

1) Spis inwentarza masy spadkowej po ś. p. Jakóbie hr. Potockim przeprowadzałem na skutek wniosku pp. wykonawców testamentu i delegacji właściwych organów sądowych.

2) Dla oszacowania różnorodnych objektów majątku spadkowego zostało powołanych kilkunastu biegłych, którzy prace swe przeprowadzili na miejscu, w poszczególnych majątkach spadkowych — a wszystkie protokuły notarialne, oparte na szacunkach biegłych zostały podpisane przez wykonawców testamentu, przedstawicieli zapisobierców, delegatów Ministerstwa Opieki Społecznej, rzeczoznawców, biegłych i świadków.

3) Szacunek większych objektów leśnych, a w szczególności szacunek majątku leśnego „Telatycze" został sprawdzony przez fachowców — inżyniera - leśnika p. St. Ihnatowicza — rzeczoznawcę Banku Gospodarstwa Krajowego oraz potwierdzony przez właściwego Komisarza Ochrony Lasów.

4) Przytoczone w przemówieniu p. posła Choińskiego-Dzieduszyckiego dane cyfrowe, dotyczące wysokości szacunku poszczególnych objektów, nie są zgodne z danymi oficjalnych protokułów. Naprzykład pokłady gliny w majątku „Raj" na przestrzeni kilku kilometrów, o głębokich i wartościowych pokładach, zostały oszacowane przez rzeczoznawców na 300.000 złotych, a nie, jak w przemówieniu, na jeden milion pięćset tysięcy złotych.

5) Wysokość szacunku majątku spadkowego nie mogła wpłynąć na kwotę wynagrodzenia na rzecz notariusza, wobec tego, że kwota ta została ustalona ryczałtowo za całość pracy.

6) W skażonej i zmieniającą samą istotę i intencję formie doszła do p. posła Choińskiego-Dzieduszyckiego informacja o rozmowie mej z przed półtora roku z p. pułkownikiem Ottonem Czurukiem, bratem jednego z pp. wykonawców testamentu. Posiadam list p. pułkownika Czuruka do mnie, z daty 23 lutego bieżącego roku, z którego wynika również fakt wykorzystania prywatnej korespondencji p. pułkownika Czuruka przez informatora p. posła Choińskiego-Dzieduszyckiego, bez zgody i wbrew woli p. pułkownika Czuruka.

7) W tym stanie sprawy, stojąc na stanowisku, że pan poseł Choiński-Dzieduszycki, działając w dobrej wierze, został wprowadzony w błąd przez swych informatorów, skierowałem w dniu 25 lutego b. r. do p. posła Choińskiego-Dzieduszyckiego list z odnośnymi wyjaśnieniami, wyrażając przy tym gotowość udostępnienia mu, w razie potrzeby, dokumentów i udzielenia dodatkowych ustnych informacji, żądając od niego natomiast publicznego odwołania godzących w moje dobre imię zarzutów.

Uważając za swój obowiązek podać powyższe wyjaśnienie do publicznej wiadomości na łamach organu korporacyjnego — oświadczam jednocześnie, że jeżeli nie nastąpi we właściwej formie odwołanie niezgodnych z rzeczywistością, a krzywdzących mnie, ustępów przemówienia p. posła Choińskiego-Dzieduszyckiego — zmuszony będę wystąpić na drogę prawem przewidzianą.

Z prawdziwym poważaniem
(—) *Z. Zabierzowski*
Notariusz.

Ruch osobowy

IZBA NOTARIALNA — WARSZAWA

Koch Ryszard, emerytowany sędzia okręgowy — mianowany notariuszem w Pułtusku.

Awakumow Leonidas, emerytowany sędzia okręgowy — mianowany notariuszem w Pilicy.

IZBA NOTARIALNA — POZNAŃ

Józefowicz Kajetan, sędzia okręgowy w stanie spoczynku — mianowany notariuszem w Kartuzach (na nowe stanowisko).

Gałeński Mieczysław, asesor notarialny w Gdyni — mianowany notariuszem w Wieleniu n/Notecią.

IZBA NOTARIALNA — LWÓW

Limanowski Albin, notariusz w Dolinie — przeniesiony do Stryja.

Giżowski Roman, asesor notarialny we Lwowie — mianowany notariuszem w Grzymałowie.

Bieniasz Józef, asesor notarialny w Krakowie — mianowany notariuszem w Gródku Jagiellońskim.

IZBA NOTARIALNA — KRAKÓW

Jezierski Adam, notariusz w Tłumaczu — przeniesiony do Jasła.

Ziemba Orest, notariusz w Gródku Jagiellońskim — przeniesiony do Mielca.

Wach Kazimierz, sędzia okręgowy w stanie spoczynku — mianowany notariuszem w Lutowiskach.

IZBA NOTARIALNA — LUBLIN

Janicki Eligiusz, notariusz w Mizoczu — zwolniony na podanie (z dniem 28.II.1937 r.).

Kijanowski Józef, emerytowany sędzia grodzki — mianowany notariuszem w Mizoczu.

IZBA NOTARIALNA — KATOWICE

Jazienicki Karol, notariusz w Wodzisławiu — przeniesiony do Mikołowa (na nowe stanowisko).

Dąbek Julian, sędzia grodzki w Chorzowie — mianowany notariuszem w Wodzisławiu (z dniem 1.IV.1937 r.).

Duda Józef, asesor notarialny w Cieszynie — mianowany notariuszem w Bielsku (na nowe stanowisko).

OD REDAKCJI

Wobec nawału materiału aktualnego, w związku z ogólnym układem niniejszego numeru, zmuszeni byliśmy odroczyć do najbliższych numerów druk nagromadzonego w tece redakcyjnej materiału bieżącego, w szczególności z zakresu—spraw zawodowo-korporacyjnych, zagadnień praktyki, judykatury Sądu Najwyższego oraz orzecznictwa N.T.A. z dziedziny opłat stemplowych.

W DZIENNIKU USTAW:

W Nr. 11 pod poz. 83 ogłoszony został jednolity tekst rozporządzenia Prezydenta Rzplitej o granicach Państwa. W Nr. 12 pod poz. 84 ogłoszone zostało rozporządzenie wykonawcze do tego prawa. Rozporządzenie to wchodzi w życie w 60 dni po dniu ogłoszenia, które nastąpiło dnia 22 lutego r. b. Przedstawimy je ze stanowiska praktyki notarialnej w jednym z najbliższych numerów.

*

W Nr. 16 pod poz. 102 ogłoszona została ustawa o zmianie § 2249 Kodeksu Cywilnego z 1896 r. (B. G. B.), której jedyny artykuł merytoryczny ma brzmienie zgodne z projektem rządowym (por. *P. N.*, Nr 24, 1936 r., str. 6). Dla ilustracji — por. *P. N.*, Nr 15—16, 1936 r., str. 28.

*

W Nr. 9 pod poz. 70 ogłoszone zostało rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych o gromadach, wydane na podstawie ustawy o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorialnego (Dz. Ust. Nr. 35, poz. 294, 1933 r.). Niektóre momenty tego rozporządzenia niebawem podkreślimy.

*

W Nr.13 pod poz. 92 ogłoszone zostało rozporządzenie Rady Ministrów o dostawach i robotach na rzecz Skarbu Państwa, samorządu oraz instytucyj prawa publicznego, wydane na podstawie ustawy — Dz. Ust. Nr. 19, poz. 127, 1933 r. Rzeczone rozporządzenie, które wchodzi w życie po upływie sześciu miesięcy od dnia ogłoszenia (nastąpiło dnia 26 lutego r. b.), stanowi w § 40. jakie szczegóły powinna obejmować umowa o udzielenie zamówienia na dostawę lub robotę.

*

W Nr. 10 pod poz. 74 ogłoszony został wykaz imienny nieruchomości ziemskich, podlegających przymusowemu wykupowi w roku 1937, a obok pod poz. 75 — plan parcelacyjny na rok 1938.

OGŁOSZENIA

Były zastępca notariusza z 12-letnią praktyką w kancelarii większej notarialno-hipotecznej poszukuje posady stałej pomocnika-zastępcy. Miejscowość obojętna, pożądane jest tam, gdzie obowiązuje X tom Zb. Praw Ces. Ros. Łaskawe oferty: Józef Popowski, Białystok, Krzywa 10.

Uprawniony zastępca notariusza, samotny, poszukuje miejsca. Warunki skromne. Płock, kancelaria W-nego Pana Notariusza Tyca. Opitz.

ŚCISŁY KOMITET REDAKCYJNY: *Przewodniczący* — Zygmunt Hübner. *Członkowie* — dr Stefan Benedykt, Jakub Glass, Karol Hettlinger, Marian Kurman (Warszawa), dr Witold Prądzyński, dr Jan Sławski (Poznań), dr Bolesław Trzos, dr Tadeusz Kostórkiewicz (Lwów), dr Stefan Breyer, Michał Rzepecki (Kraków), Antoni Xiężopolski (Lublin).

Odpowiedzialny za pismo — *Redaktor:* dr Wiktor Natanson.

WYDAWCA: *IZBA NOTARIALNA OKRĘGU SĄDU APELACYJNEGO W WARSZAWIE w osobie Zygmunta Hübnera, Prezesa Rady Notarialnej w Warszawie.*

Drukarnia Braci Drapczyńskich, Warszawa, Piusa Nr 15. 112